

i komory wodne. Wiemy, że główną drogą wywozu
z Polski była Wisła. Otoż na niej mieszczą się
komory wodne. Najwcześniejsza z nich usadowiona
była we Włocławku. Druga, b. wydatna, ustau-
wiono na białej Górze nad Nogatem w r. 1578.

Komory wodne przyczyniły się do ^(w porównaniu z latami) skarbu b. wydatnego. Tak
n.p. do województwa przyniesiono w r. 1582 27 tys.
rł netto, w następnych latach doszło do 32 tys.

Jeżeli te sumy są sumy i skromne
~~w porównaniu~~ ^{z porównaniem} do wartości ogromnych mas

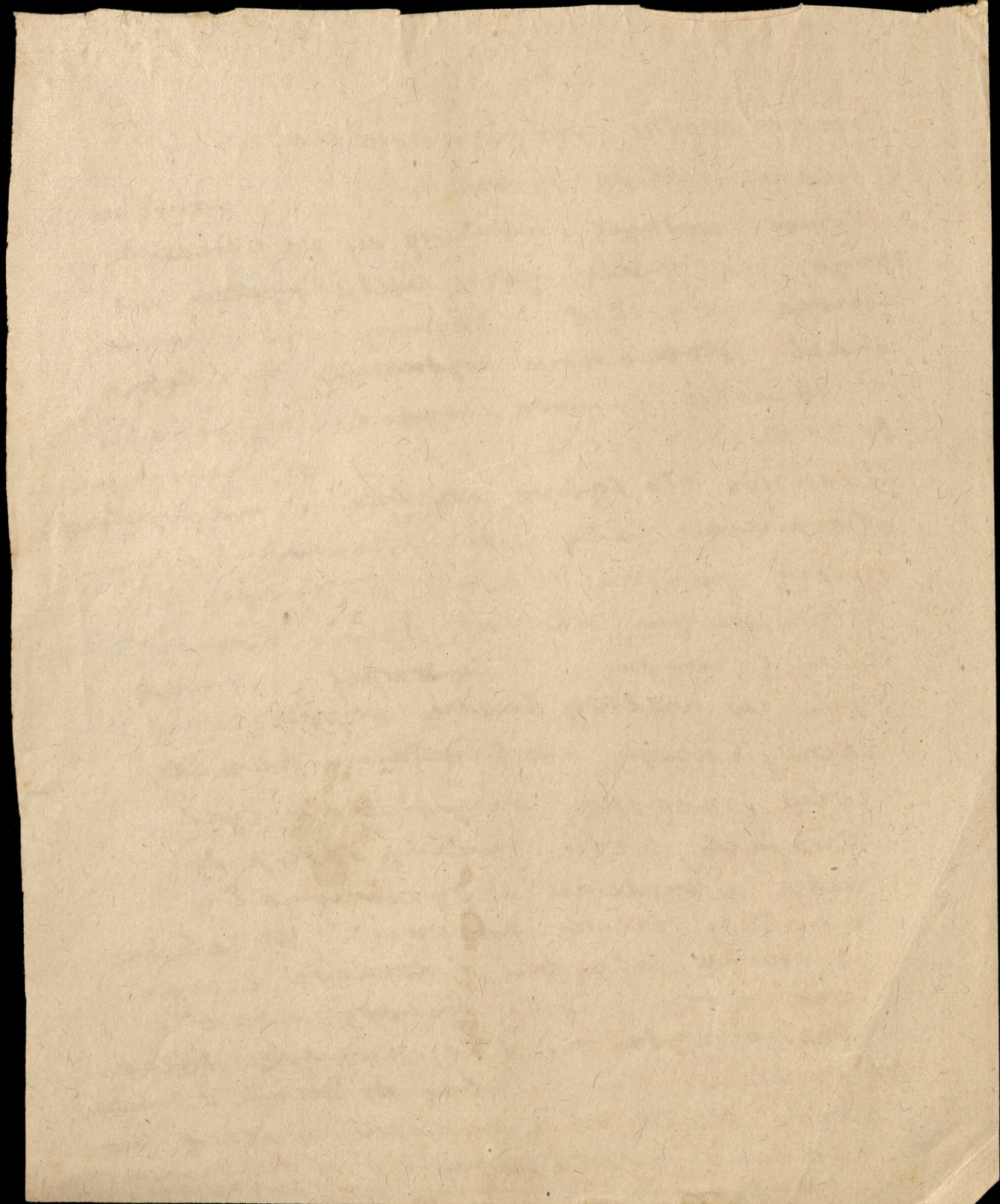
złota i innych produktów, które szły z Polski
do Gdańska i Elbląga. Naogół dochody skarbu
wład w dawnej Polsce ^{były} niewielkie z różnymi
przyczynami. Odbijał się na nich ujemnie fakt,

że szlachta ciekła się wolności od cel. Pa-
cili je uciążliwie, ale i oni korzystali z różnego

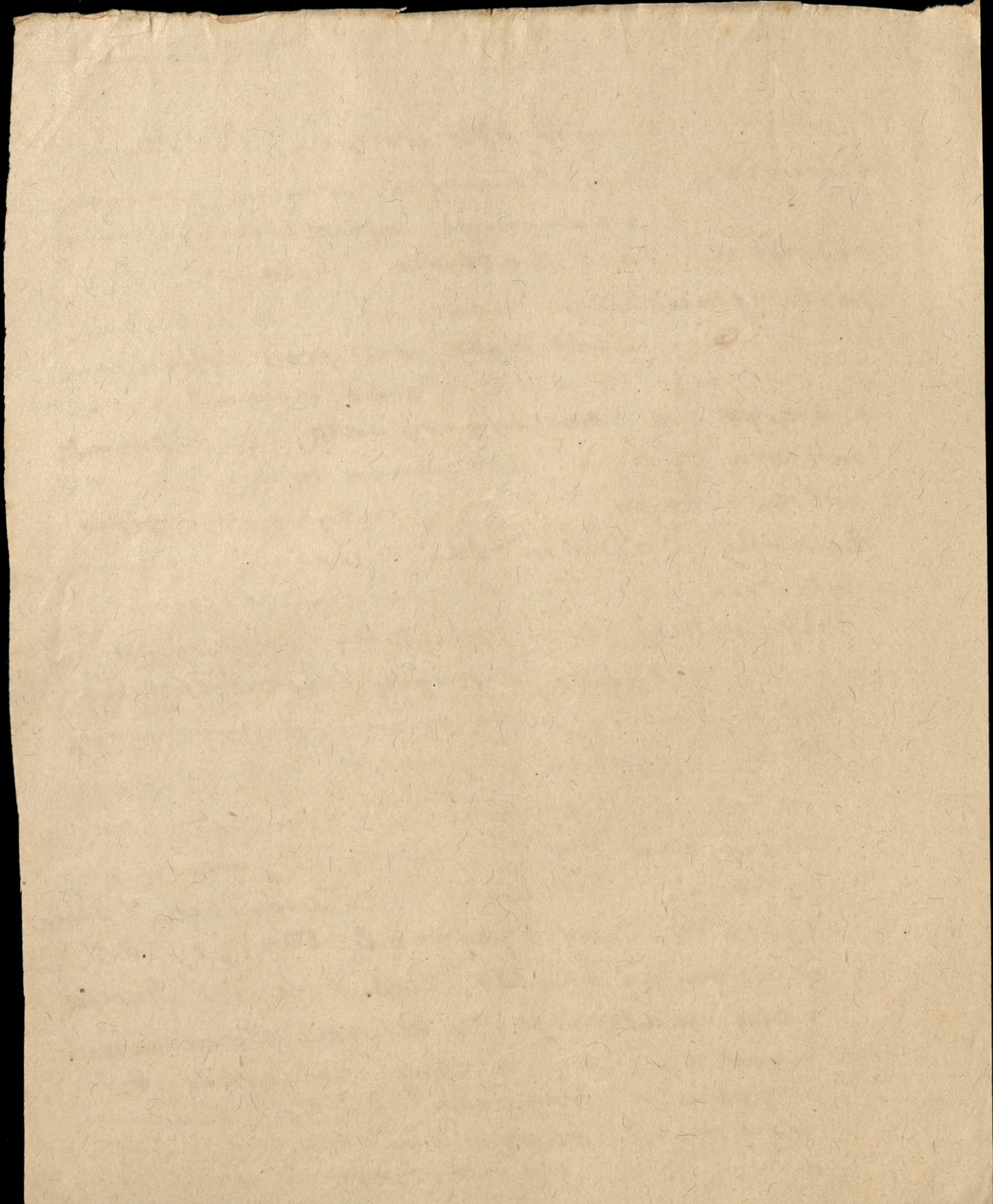
ulg i zwolnień. Władcy ~~nie~~ ^{nie} dawali
wystarczająco sił na i wielką liczbą
miejscami otrzymywali od kół obywateli

możę powiększyć. ~~Władcy~~ ^{Władcy} ~~nie~~ ^{nie} ~~nie~~ ^{nie}
odpowiedzieli na ich potrzeby. Dotychczas jest to
że stawki celne były b. umiarkowane.

i Komory wodne, rozmieszczone nad Wisłą
 tą główną arterią wywozu Polsk! Największa
 2 Komor wodnych mieściła się we Włodawku,
 druga, na Białej górze nad Skogatem, usta-
 nowiona w r. 1578. Komory wodne rasłady
 skarsh stosunkowo wydatniej niż lądowe.
 W 16 wieku Komora wozacka przycosiła
 do 39 tys zł netto, podczas gdy najcenniejsze
 finansowo cío lądowe wielko- i małopolskie
 obejmujące całą granicę zachodnią i pół-
 dniową państwa dawało 50 tysięcy zł
 w tym samym okresie. Oprócz Komor
 celnych wodnych i lądowych, istnieją-
 cych w wielkiej liczbie w państwach
 dawnej Europy, należały punkty
 celne morskie, przeważnie w tych
 krajach, które miały dostęp do
 mórz i oceanu i dysponowały
 z natury przewyższającymi, dla Zalesi
 od ruchu okrętów i towarów czerpały
 one z tego źródła dochody, nieraz
 bardzo wydatne. Nie szukając daleko
 dość wymienić Komor celny w Danji u Szwecji,
 która stała się z czasem istotną ko-
 nalicją z ciotą ~~państwa~~ i fundamentem
 państwa tej krainy u Botanyku.

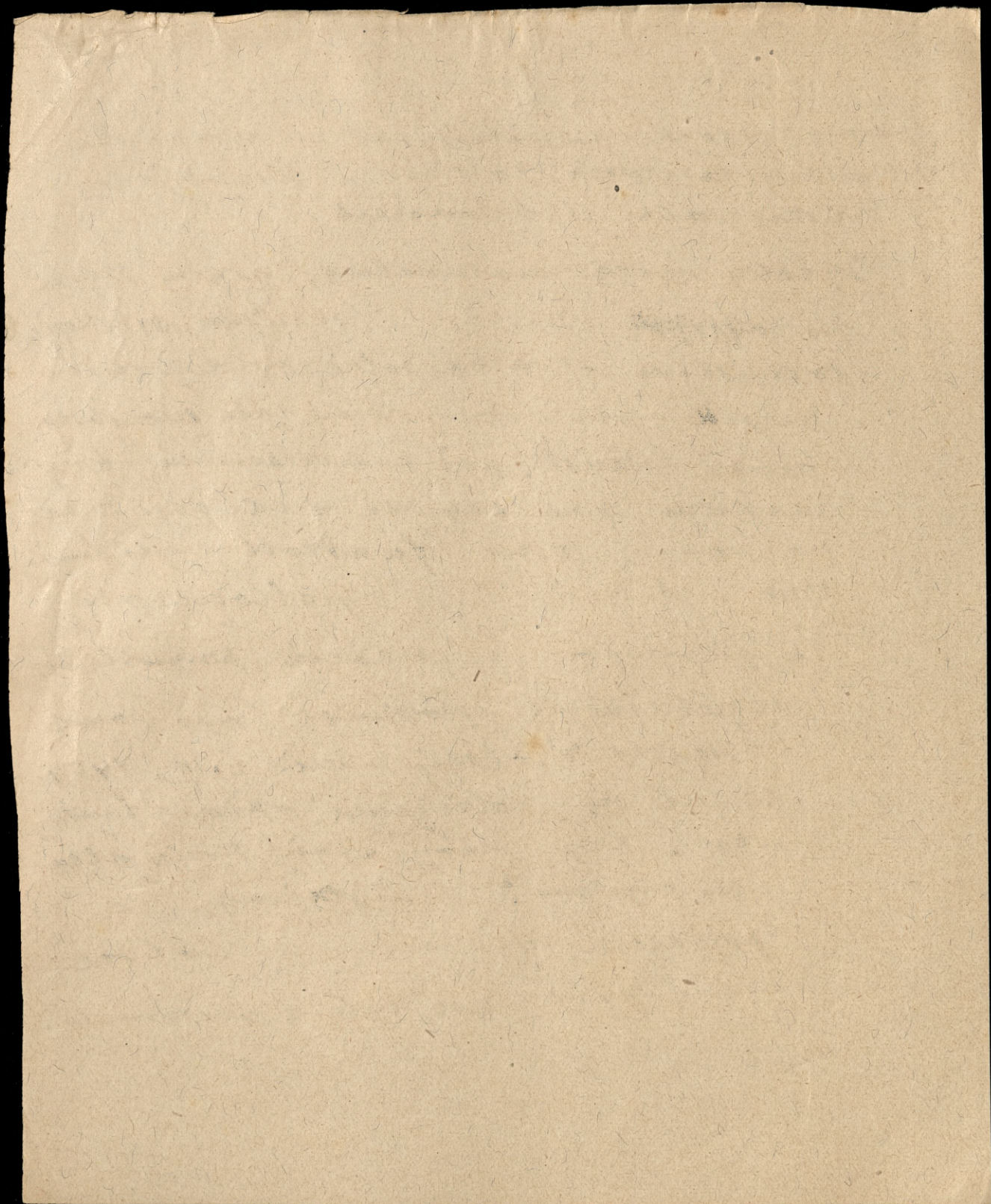
Jak wiemy dobrze ~~o tym~~ wrysy, Polska za
Karolowiczem Jagiellowiczem dociera ponownie
do morza i opanowuje ujście Wisły, a z nim
największy port Bałtyku - Estlandk. Do
portu gdańskiego zwrócono już w średnio-
wieczu po kilkaset okrętów rocznie
w wiekach 16 i 17 często ponad tysiąc
~~okrętów~~ a zarrazę w lata, nie i ponad
półtora tysiąca. Wzręcają się eksport
z Polski, tego, jak i z uarywano, Egiptu
Europy i z uarywano, oprocz
Estlandka zostały się pod kierunkiem
bezpośrednim lub pośrednim Polski porty
Albleg, Bidawa, u strugieł podwójnie 16 v. porty
inflauckie. Jakże ogromne korzyści mógł
~~zyskać~~ wryskai z tych portów skarb państwa
pokazali naocznie Szwedzi, gdy po
opanowaniu za Zygmunta III naszego
wybrzeża ustanowili cła morskie. Z samej
tylko Piławy wycisnęli 500 tys tal.,
w ciągu kilkunastu lat, tak wiele, ile Danja
z cła smutkiego. Z Estlandkiem zawarli
umowę, mocą której pobierali od
wywozu i przywozu $3\frac{1}{2}\%$. Rarem
wryskali około 3 mil 600 tys z dotych
a wyc. sumę na owe czasy b. wielką,

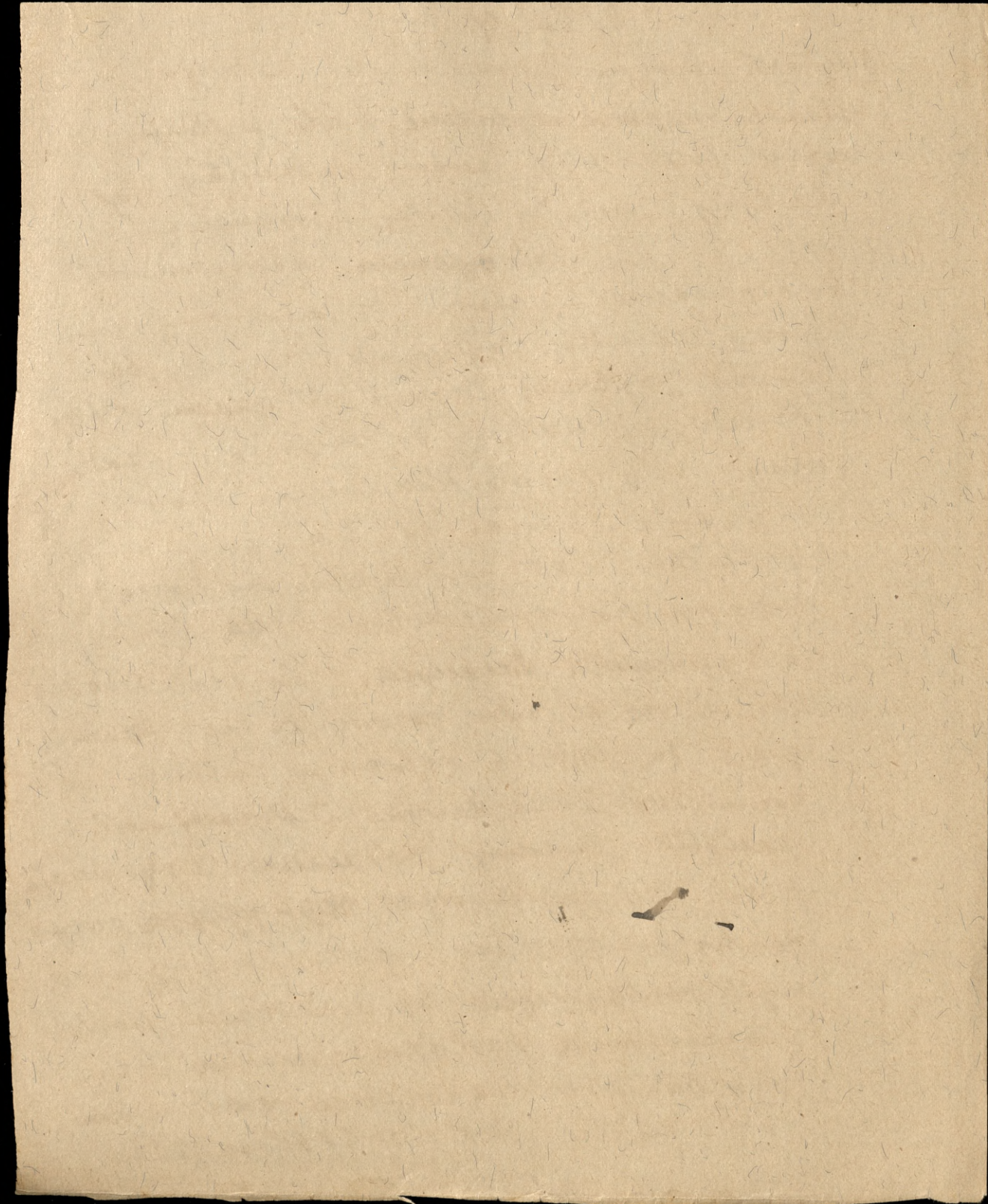
sumę, która pozwoliła im utrzymać ich
poważne terytorja polskie i prowadzić zwycię-
skie walny z Kieucerech.

Bydoby przez naturalny, gdyby Polska
po ~~odjęciu~~ odryskaniu Estauiska ~~z~~ pokojem
toruńskim otwarła sobie nowe źródło
dochodu przez ustanowienie cła morskiego.
Przecież Estauisk pod panowaniem krzy-
żackiem przekazywał w całości do kas
rakonnych t. zw. Fundroll czyli fun-
towe. A Karimier Jagellowicz

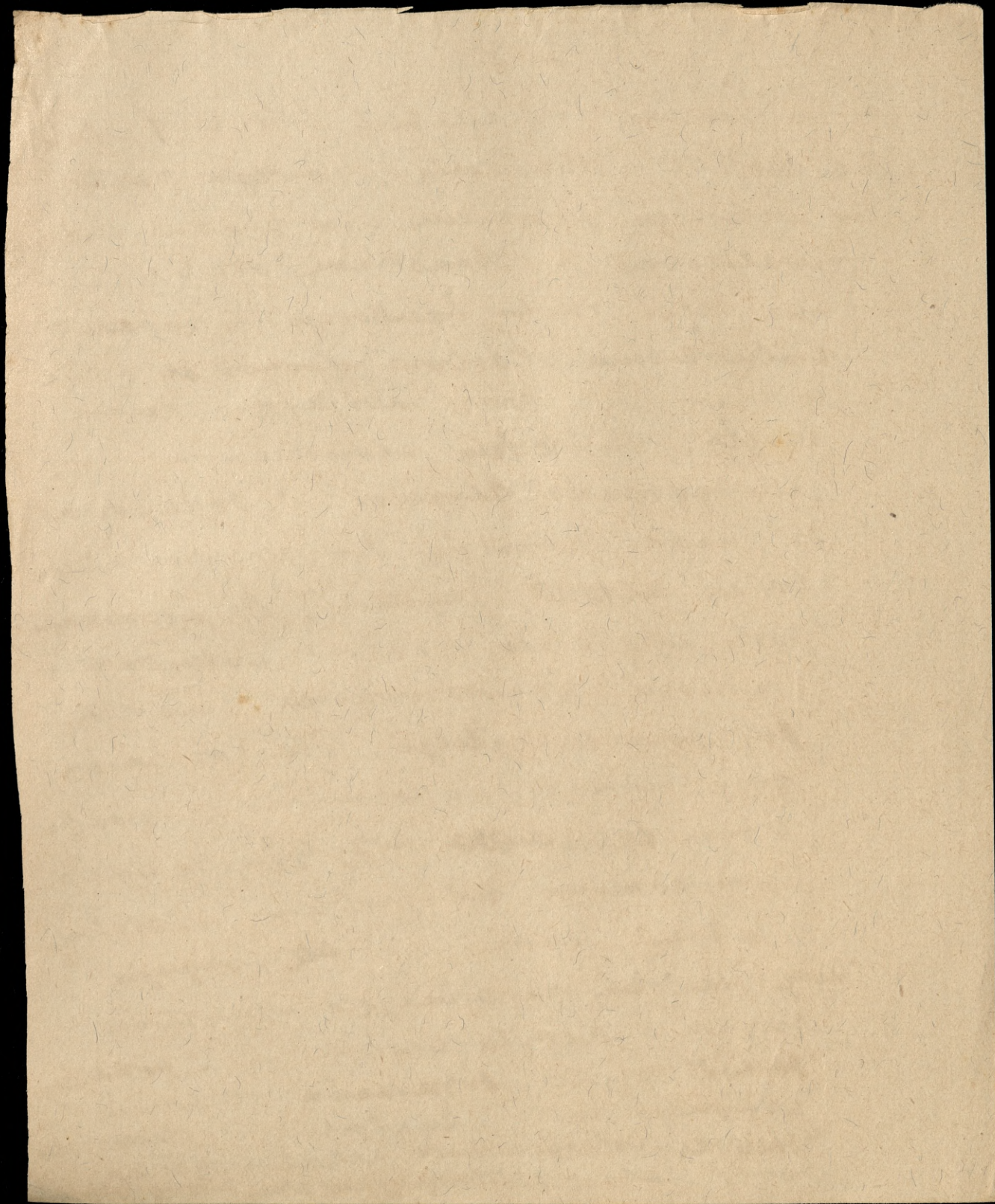
w pierwszym z treści przywilejów,
regulujących stosunek Prus wogół
i Estauiska do Polski, z dnia 6. III. 1454
pnekt się pobierania opłaty funto-
wego. Czy mamy ^{jeżeli} winić króla ~~z~~
z tej przyczyny? Samiżtajmy, że
poddanie się miasta Polsee
następiło nie tyle z szatymentu

W tymże samym jeżek prawi patargu
Łbawisk wsparł wybitnie króla w długiej
wojnie 1472-1479 rewanż biskupięz (Faf-
faukrieg) między Polską a biskupem
waruniobim Tüninglennem, który ruciemał
do osteruowania Łbaweyi. Łbawisk nie rozednił
groza dla króla, iż tucierra dostarera, blo-
kował wyłomere Łbaweyi okretami i przy-
oryerł się walnie do zwycięstwa Kazimierza
szaj. Po zgowie Kazimierza spor
o palowe przyichł na kilka
triesiątek lat, by wejści na porządek
wieny polityki polskiej. ~~On~~ Dopiero
za Zygmunta Augusta. Za tego wdady
knewi się u nas rozporosty juri dawnig.
ped do pewnych reform w zakrenie są-
dowicтва, skarbowości i organizacji
państwa, zudany pod parzwę łgzebuczej
praw. W publicznyce ~~W tymże~~ owego
ruchu politycznego spotykamy wzoriną
myśl poriggucia do swiatreni portoi
i wypryskania dostępu do morra dla
skarbu przez parżenie ced zarowu
u Łbawyku, jak i u Łbawgu, ~~Łbawie~~

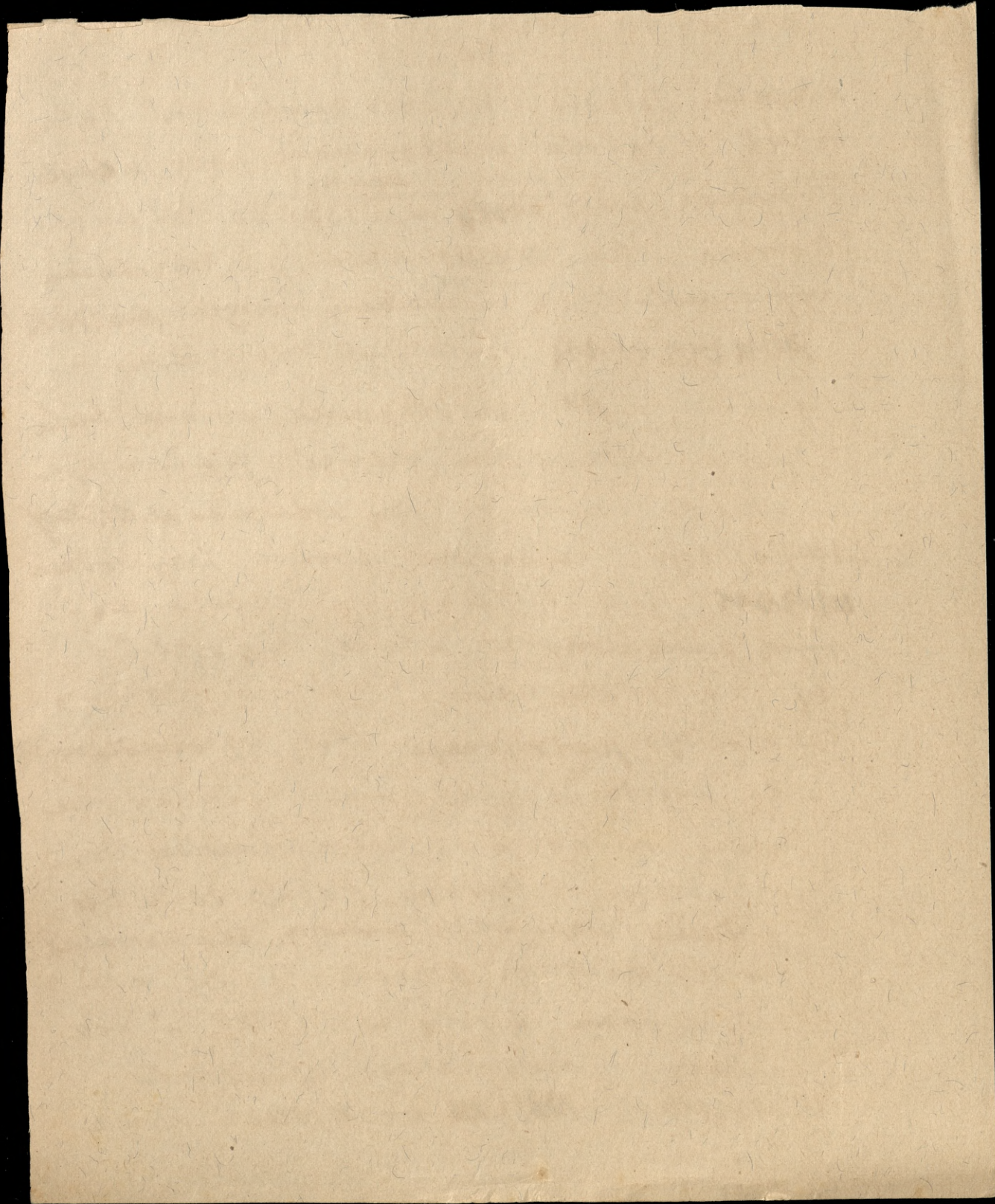

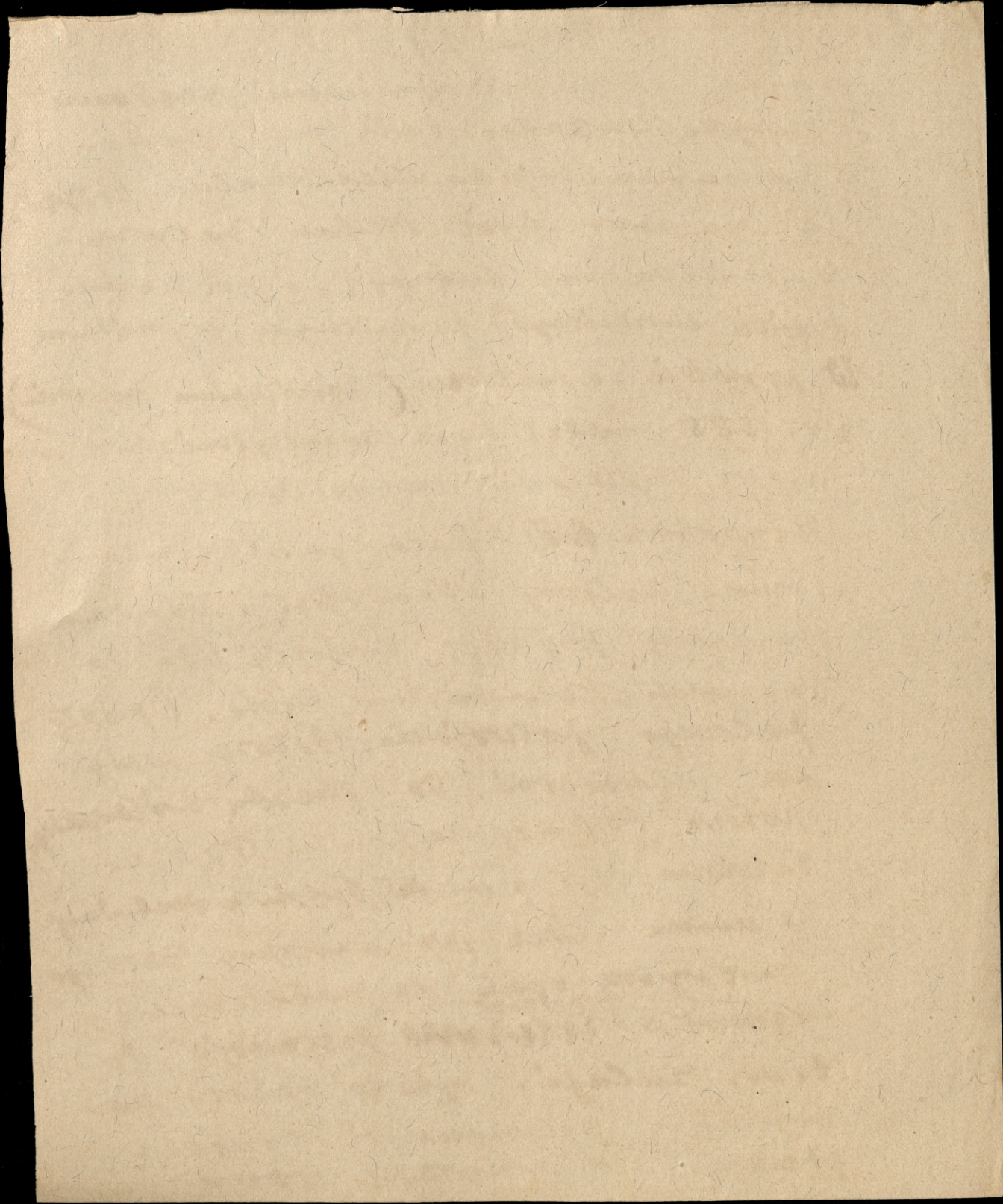
i w portach inflacyjnych. W r. 1561 pojawia się projekt stworzenia nowego portu na wybrzeżu polskim - w Duceku, któryby rywalizował z Gdańskiem, odciągając mu części ruchu handlowego i zapewnił Królewskiemu skarbowi dochód z cła uiszczanego przez przewijające tam okręty. Projekt ten zainteresował się sam Zygmunt August i delegował do Duceka Komisję dla przeprowadzenia badań nad tym przystanią. Do utworzenia portu nie doszło zapewne wskutek trudności przygotowania Duceka do pełnej roli. Plan ośmiastokrotnego mimo to na wzniaskę, choćby z tego ~~tytułu~~ względu, że rywo przypomina ~~ten~~ problem bliższej Polski. Uprzywilejowanie porzycja Szwedzkiego, zapewniająca wygostanie porzycji z handlu morskiego i pokazywając dochód z cła torwarada otwarcie własnego portu, dealogiczne stanowisko Gdawiska - wolego miasta Karata ~~zruka~~ nowej Polsce podobnego wyjazdu przez budowę ~~stacji~~.

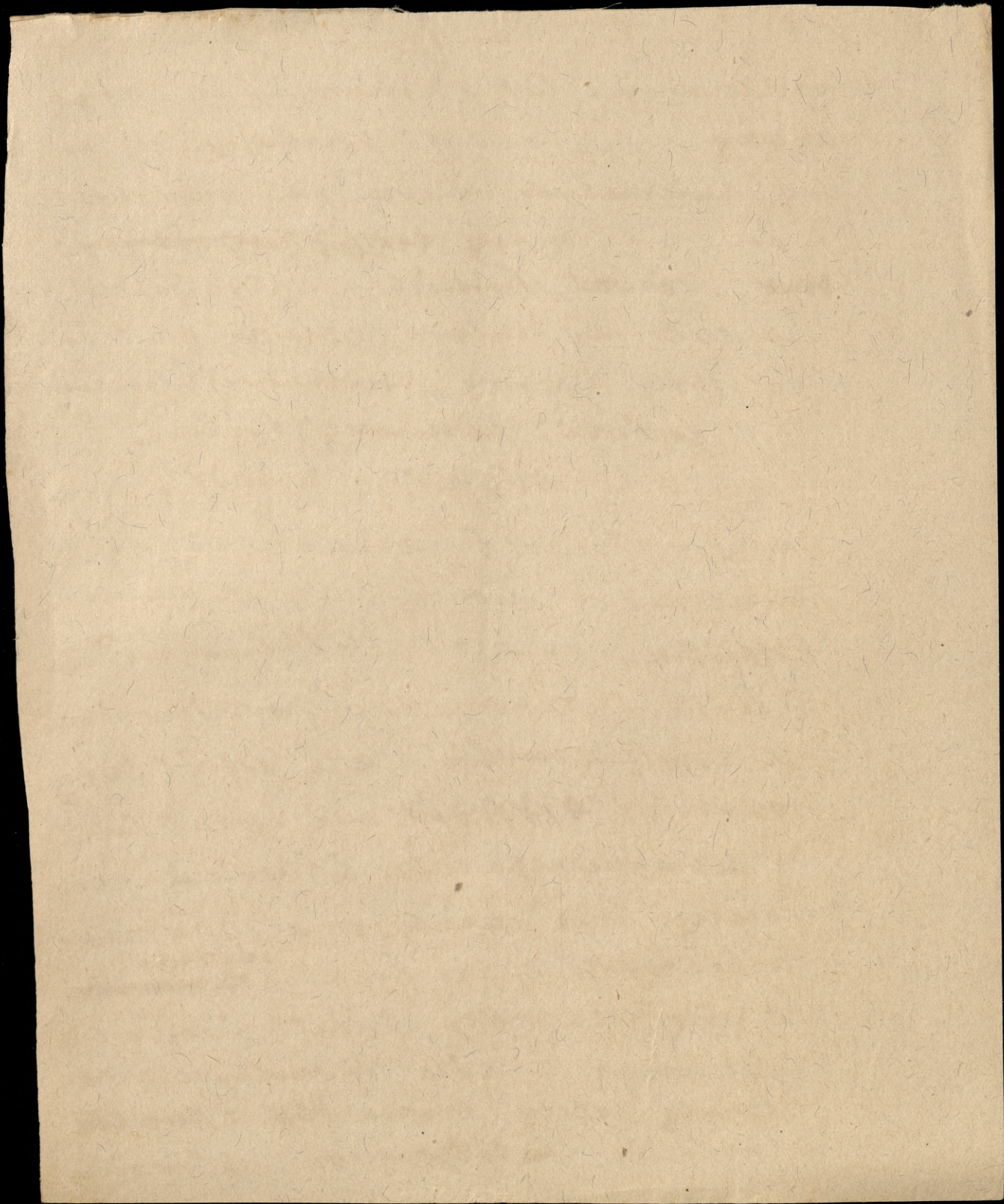
urządowi Polski w celu uwolnienia - palowem
dotąd w czasach wytykowanem przez miasto.
Wystawa przez ^{Zygmunta Augusta} ~~króla~~ w r. 1570 do Elżbiety
Komisja celem ~~uwolnienia~~ ^{miasta} ukrócenia dotychczasowej
samotności i zmiana ustroju ~~państwa~~
~~państwa~~ oświadczyła, że jedynym
środkiem ~~do~~ ^{do} przebadania gniewa króla
jest oddanie mu części palowego.

Miasto uważające się wówczas ~~stwierdził~~
w wielkiej opresji, porobione swoich przywódców,
~~którzy~~ jak Klefelda i Ferbera, któ-
rych uwierzono w Polsce, zgodziło
się na odstąpienie królowi połowy
palowego podrobnego. Leż wprowadzenie
tej ugody w życie natknęło się na
różne trudności. Miasto bowiem weszło
w przetargi z królem, dając do rze-
gotowania warunków umowy. Rozmowa
w tej materii przeciążyła się aż
do zgony króla w r. 1572 i nie
dały konkretnego rezultatu.
W omstach ~~państwa~~ ^{państwa} ~~berkrólowi~~, przez-

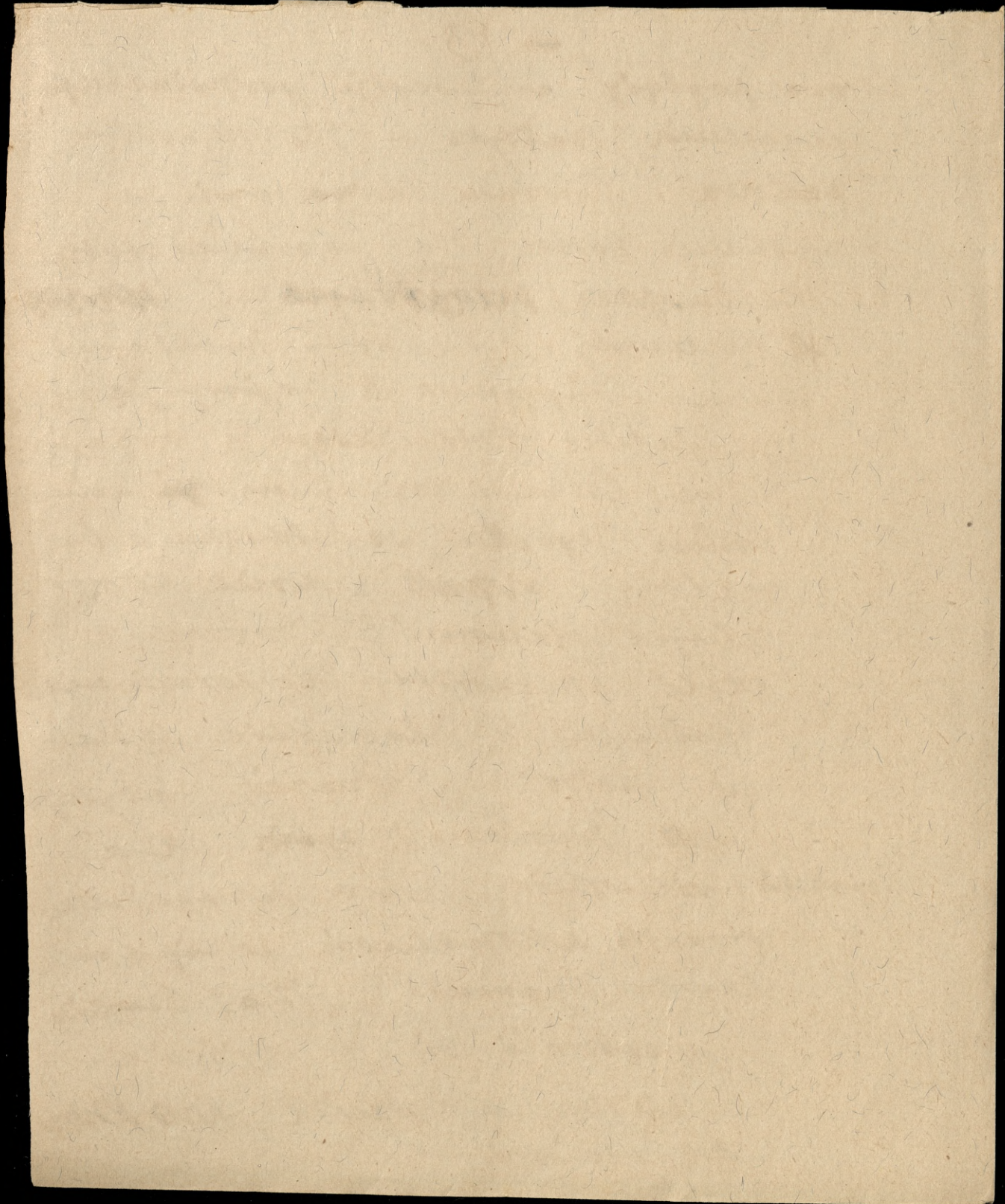

importowanycy lub eksportowanycy drogą
morską. Zygmunt III powodując się na
swoje zwierzchniejsze władze nad morzem
i portami, ~~król Zygmunt III~~
mał verilat Stauch r. 1593 doprac-
karania mu zulażi. Miano uniknąć
tej straty z pomocą jętuwarowej zcaerwiej-
nej gotówki, pieniężnej królowi.
Zygmunt III ~~Stauch~~ powędz jęnu
dalej. Placował wprowarzenie ceł
nieraleriuc od kalowego - w samym
Stauchku, poratem w Elblygu, Kołewu
i Ryde, rozporząd odproednie krówi
w tym kierunku, ale wiot burzy
rokoszoś ~~Stauch~~ nie rdoćad sobić
do npraguiónego celu. Mbowiem jego
zamiary nie miały oparcia w masie
szlacheckiej. Nie brakło ^{wóczas} ~~o~~
i wiot tej masy światlejszych
jętuonek, które równoległe z na-
lerytą, oceaną mara ~~Stauch~~ z punktu
witeńcia politycznego gdozidy

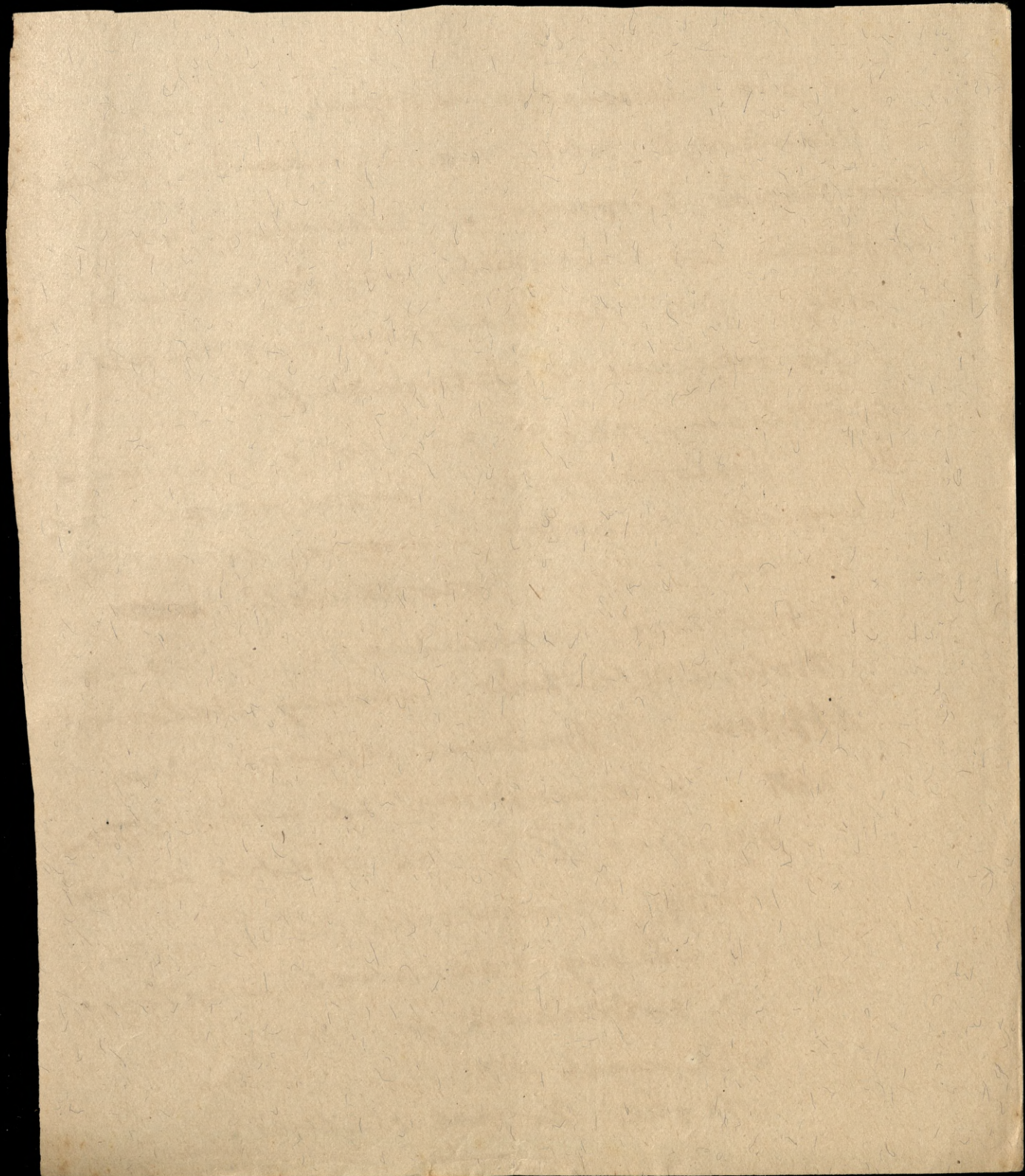
zstowe poglądy w kwestji gospodarczego
reaczenia Bastyka - dla skarbu
państwa. Powraca dawna myśl wy-
zyskania portów dla zasilenia chudego
skarbu. pmer / ^{kreowaniu} ~~portow~~ ceo ~~portow~~
portowych. Niektórzy publicyści
okresu Zygmunta III zajmują się
specjalnie Estaudkiem i wodażę
główno: Czemuzi też nie ma być woleo
Krolowi Jego Mci we Estaudku albo
w Elblęgu ~~wprowadzić~~ swoich komór
celnych stanowić? Gdyby te
atoli przechodziły bez wzajemia.
Spodkreństwo placheckie lekko
się podrozenia towarów, gdyżby
~~zostało~~ powodano do życia cła
morskie Królewskie. Trenty to zagadnienie
straciło aktualności w ciągu
rządów Zygmunta, otkaż Szwedzi
usadowili się u ujścia
wiśły, a Estaudk ~~wprowadzić~~
~~wprowadzić~~

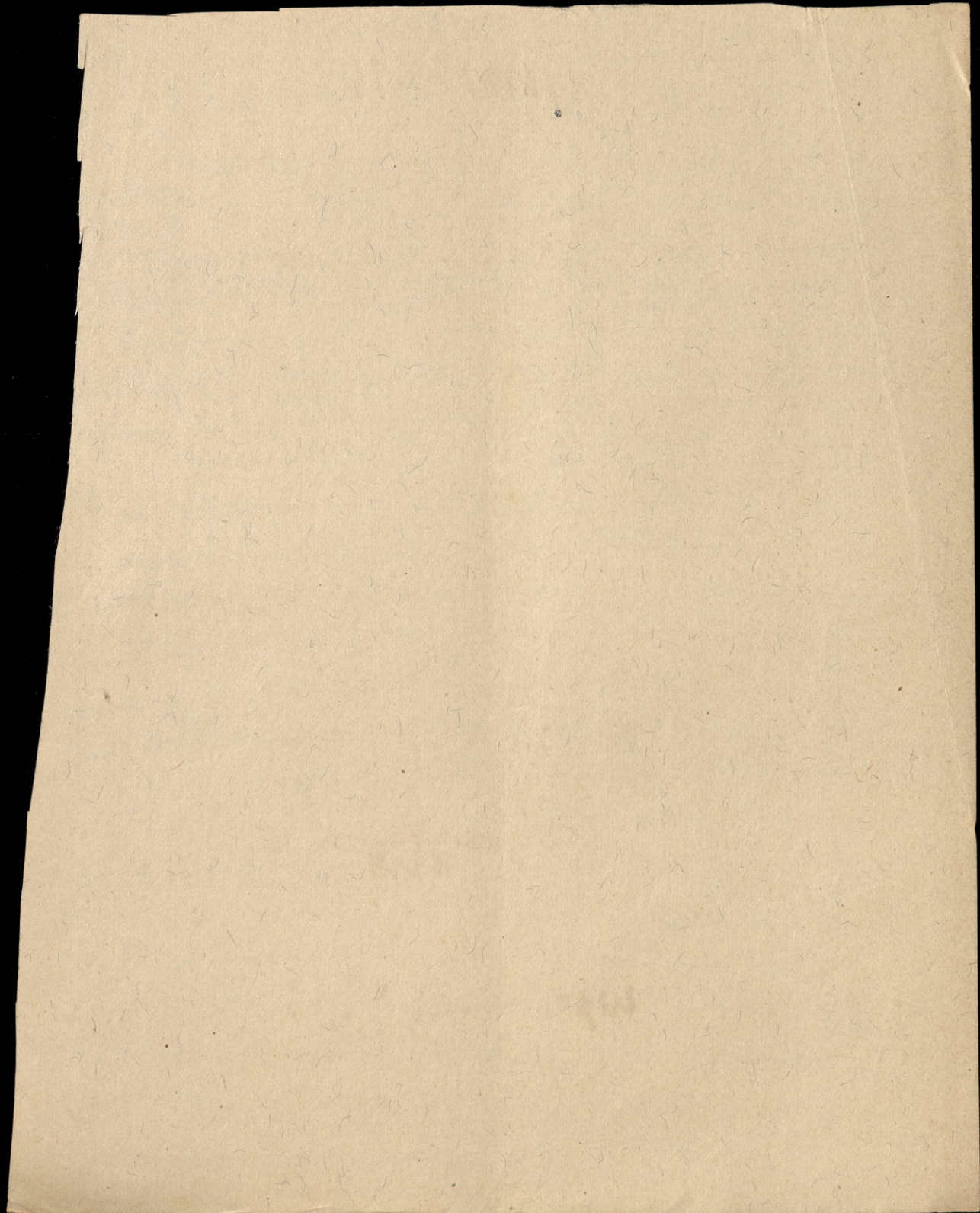
za swe stacowisko w wojnie o Prusy
zasługi sobie na wzniecie i pochwały
publiczne Stacow Koronnych. Za te wy-
ryskawia cel cesarskich orzyjs z tem wiek^{szym}
siedz juri za następcy Zygmunta III
po rozjezie w Sztamdarffe.

Widzieliśmy, że aż po epokę Zygmunta
III królowie polscy poprestawali na
porziale toczodis z mora, ale admi-
nistrację ich pozostawiali ~~zostawiali~~
szbaużkowi, ograniczając się do kon-
troli wewnętrznej Komory Palowej.

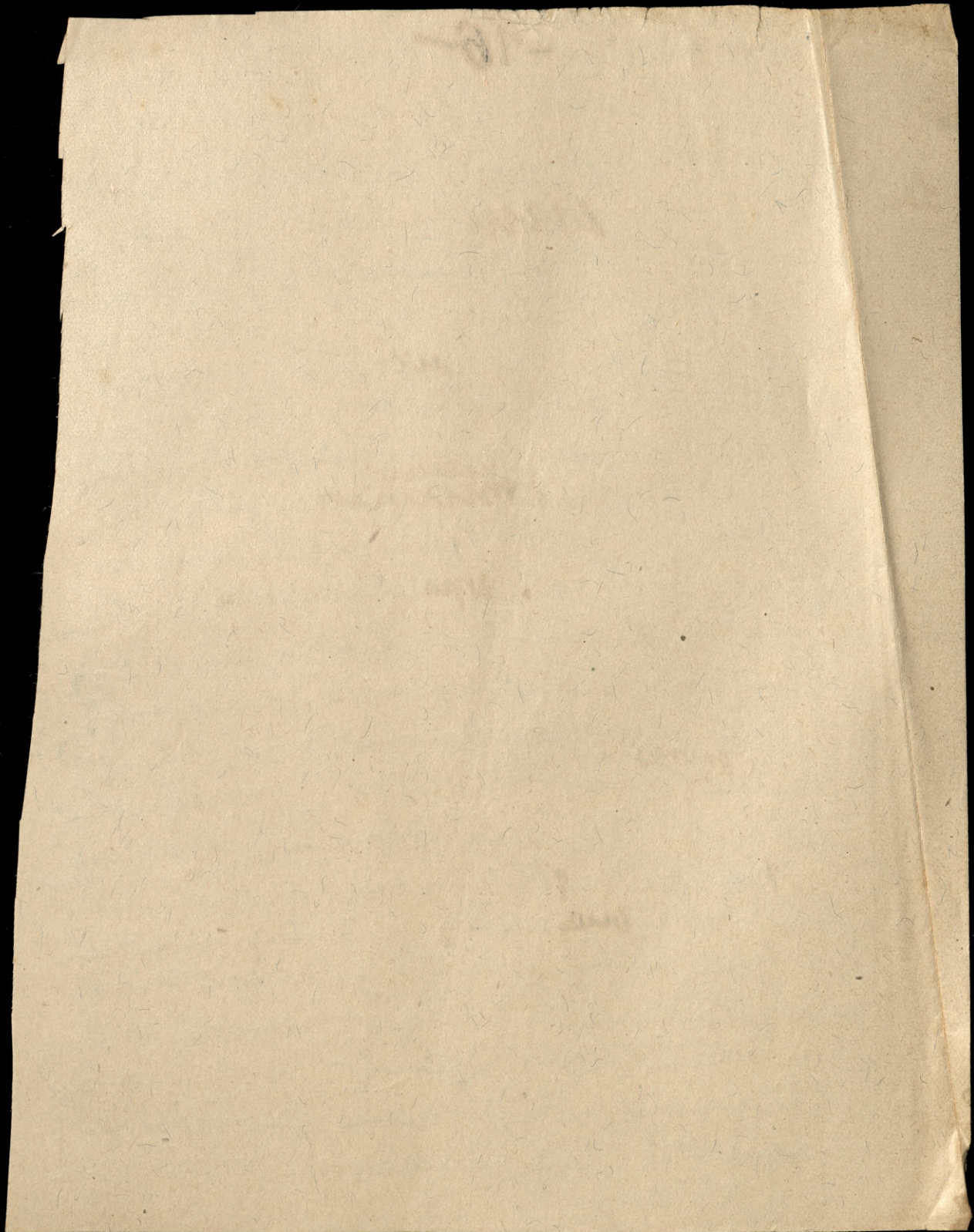
~~W tym~~ Obserwujemy za króla Wda-
szawa IV, Ten wdatca przyni-
mówę wprowadzenia cel cesarskich
na wdasy rachunek w całości
i pobierania go przez
wdasycy wewnętrznej ze
wstaszej Komorre Celowej.

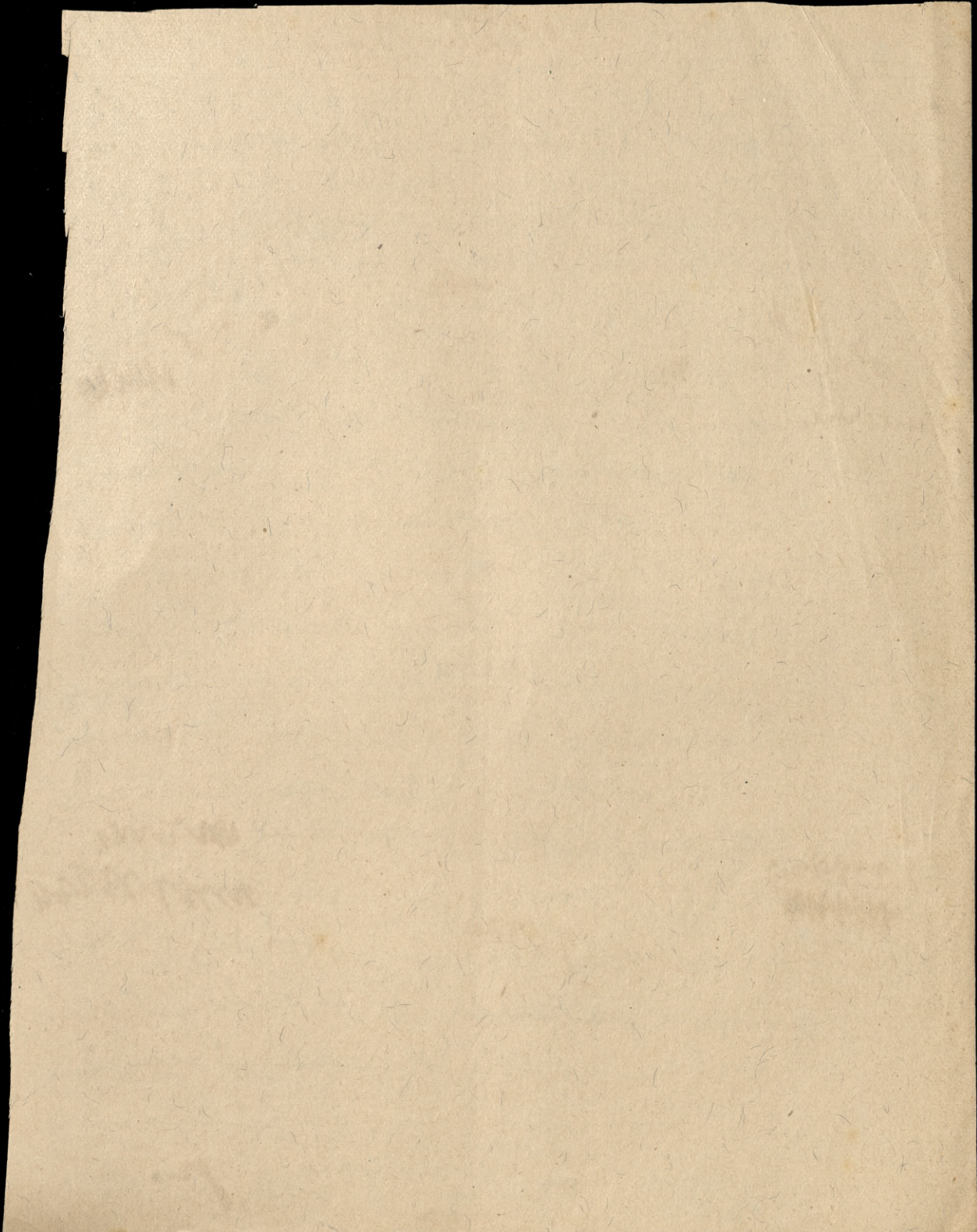

Wspomnieliśmy już na początku, jak to
 ogromny dochód osiągnęli Szwedzi z cło-
 wostkich, ustanowionych w Gdańsku, Elblągu
 i Piławie po zwycięstwie w r. 1626 wyłomera polskiego.
 Władysław IV po zawarciu rozejmu w Sztum-
 dorfie w r. 1635 postanowił otworzyć sobie
 to samo źródło, z którego Szwedzi czerpali
 tak hojnie. Uprawdnie rozejmu nastąpił,
 że Polska nie będzie wahać się po-
 wierzać cło morskich, ale Władysław gorąc
 się w rozstrzygnięciu, pomagał się podobnie
 takiego cła przywrócić przez kilka
 lat. Pośredniczący w układach w Sztum-
 dorfie posłowie Anglii, Francji, a także
 sami Szwedzi zgodzili się, by król jenow
 przez dwa lata pobierał cło. Na podstawie
 tego upoważnienia ^{Władysław} MM wysłał do Pary-
 żu uniwersał, w którym oznajmił, że w portach
 gdańskim, piławskim, gdańskim i Koł-
 pędzkim wprowadza cło od wszystkich
 towarów wysokości 4½%. Gdańsk
 protestował o wodę, widząc, że to nie
 nie pomoże, okupił się wyprawami

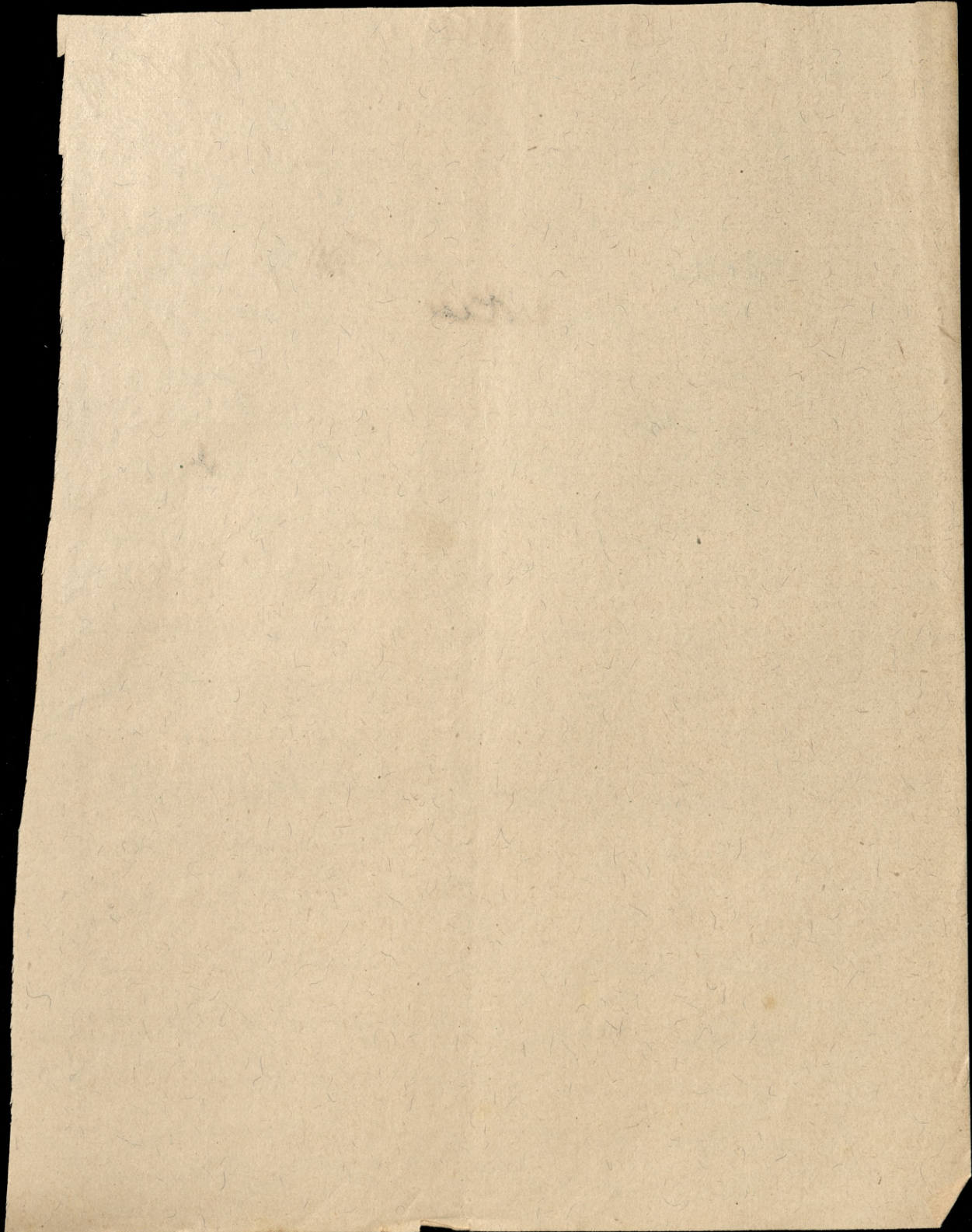
kwoty w sumie 800 tysięcy złotych
 i zaraz wypłacił je królowi.
 Leś Władysław ~~MM~~ planował wpro-
 wadzenie cła m. na stadach. Rozu-
 miąd, że dochody z nich wyskoczą
 podnieśli jego autorzy, dążył
 morować utrzymawia floty wojennej
 i przeważnie panowania na Bałtyku.
 Należało tylko ^{zadanie} ~~MM~~ sprawę roz-
 warzenie i legalnie i przekonał szlachtę
 o korzyściach. W porozumieniu z królem
 rolę głównego przeciwnika cła przyjęł
 Jerzy Ossoliński wojewoda sandomierski
 jeden z najznakomitszych mężów
^{swego} czasu i polityki. Ossoliński
 piórem i żywym słowem na sejmach
 powiadał ogół, że cła morskie stały
 się skarbnicą państwa, uciążliwą obciążeniem
 szlacheckim i uchwały podatki
 zamowienie cła wolni szlacheństwa
 nieopracowanych ciał, a szlachę
 utrzymać w rękach państwa
 nieistnie. Za przykładem cła Polska

» Cta morskie & pierwory ~~Mars~~
tego rodzaju w bolne. Tenor jej
był następujący: Chciał wprawić
do skutku projekt z celowni
które nam ~~na~~ ^{przeprzo-}
silej z tytułu pracowania
na morzu ualera, za zgodę
wszyscy stauoś mamy jak
najgruntowniejsze przedsięwzięcie
sprosoby, jakoby takowe cda
do tego mogły wypisć porządkiem
nie derogując w tem poddaniu
naszym tak z stanu szlacheckiego
jako i uian nasys...

Pod wpływem tej konstytucji
wszystkie zamysły królowskie
król o myśl tej konstytucji
pragnie natychmiast zpro-
wadzić cda. Osoliński z deuchofem
ekonomem malborckim ruszył
z jego rozkazem do Prus i pro-
klamowali cda, ogłaszając

noworoceni braci Spiriegor
z Litańska. Dnia ^{5.10} ~~16~~ 1637 r

stał się Ossolimski w Redwie, w
tym miejscu na wybrzeżu morzysie u Kłosa
i Karad wnieść masę z flagami

Widzyci
(nad morzem)

na znak, że bierze w posiadanie
MM (Badtyk) w imieniu króla i Replic

Okryty królewskie, stojące tam
na kotłach, podstady flagi

z salwami. Dwa z nich skie-
nowały się do Litańska i sta-

nęły między portem, tak, że żaden
statek nie mógł wjechać

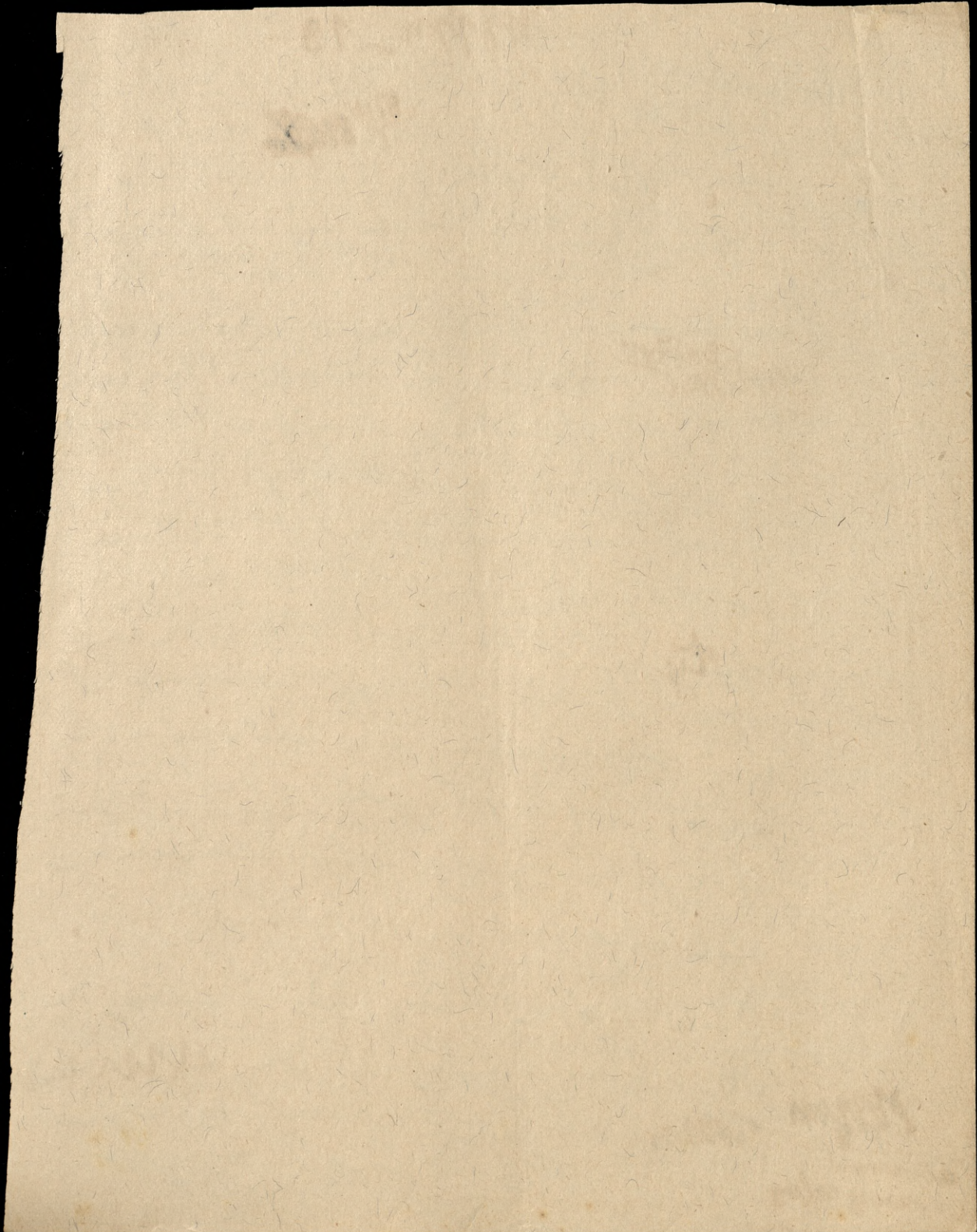
ani wyjechać w kierunku
sda. A 6. X pierwszy okręt

wyobrywający z Göttemburga
z datumskiem opłacił sda,

Oswicki podgrzył następnie
do Redwy, by i tu MM

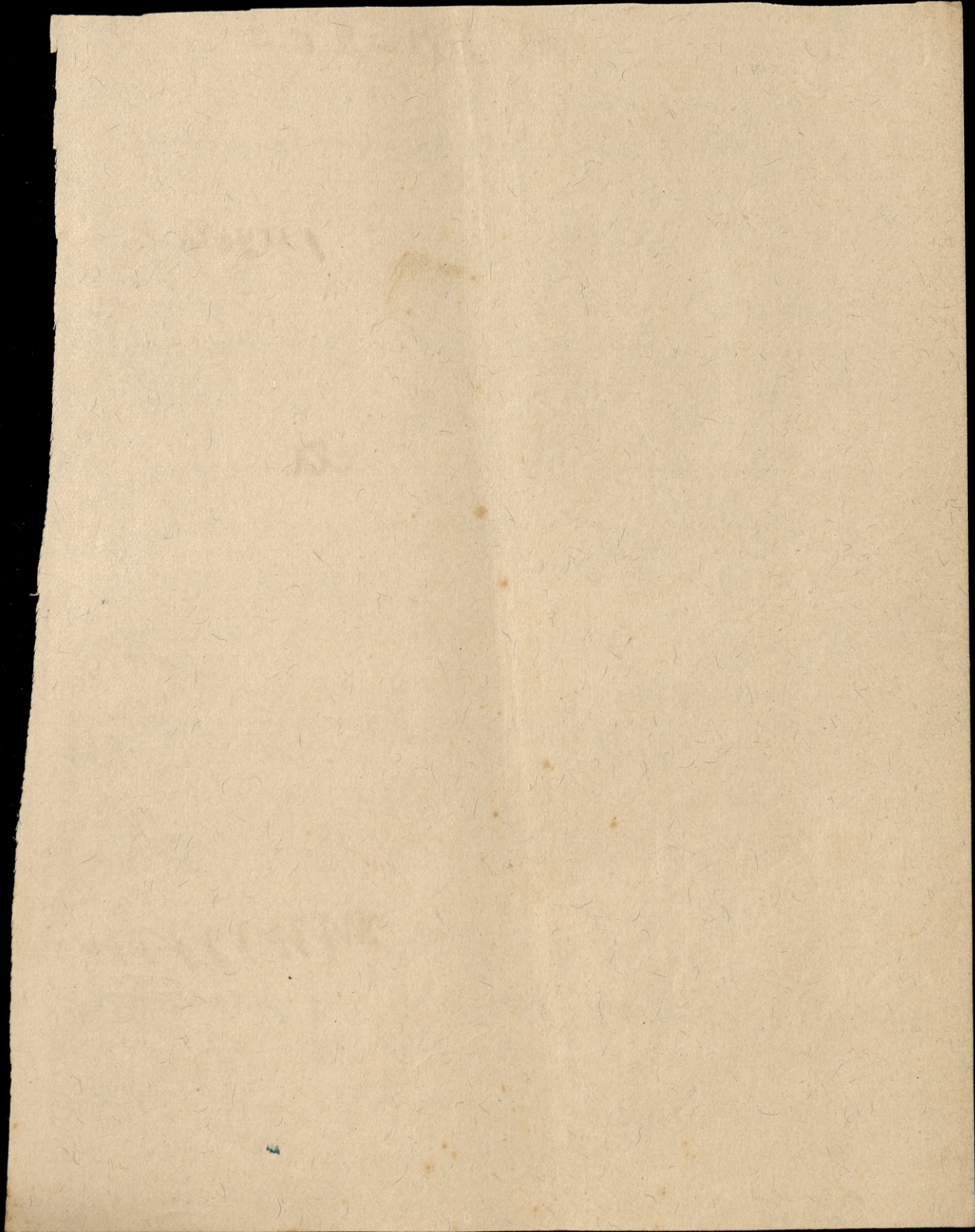
otworzył
Komora celez

MM Te porzucenie wywo-
dady ostrą reakcją Litańska.

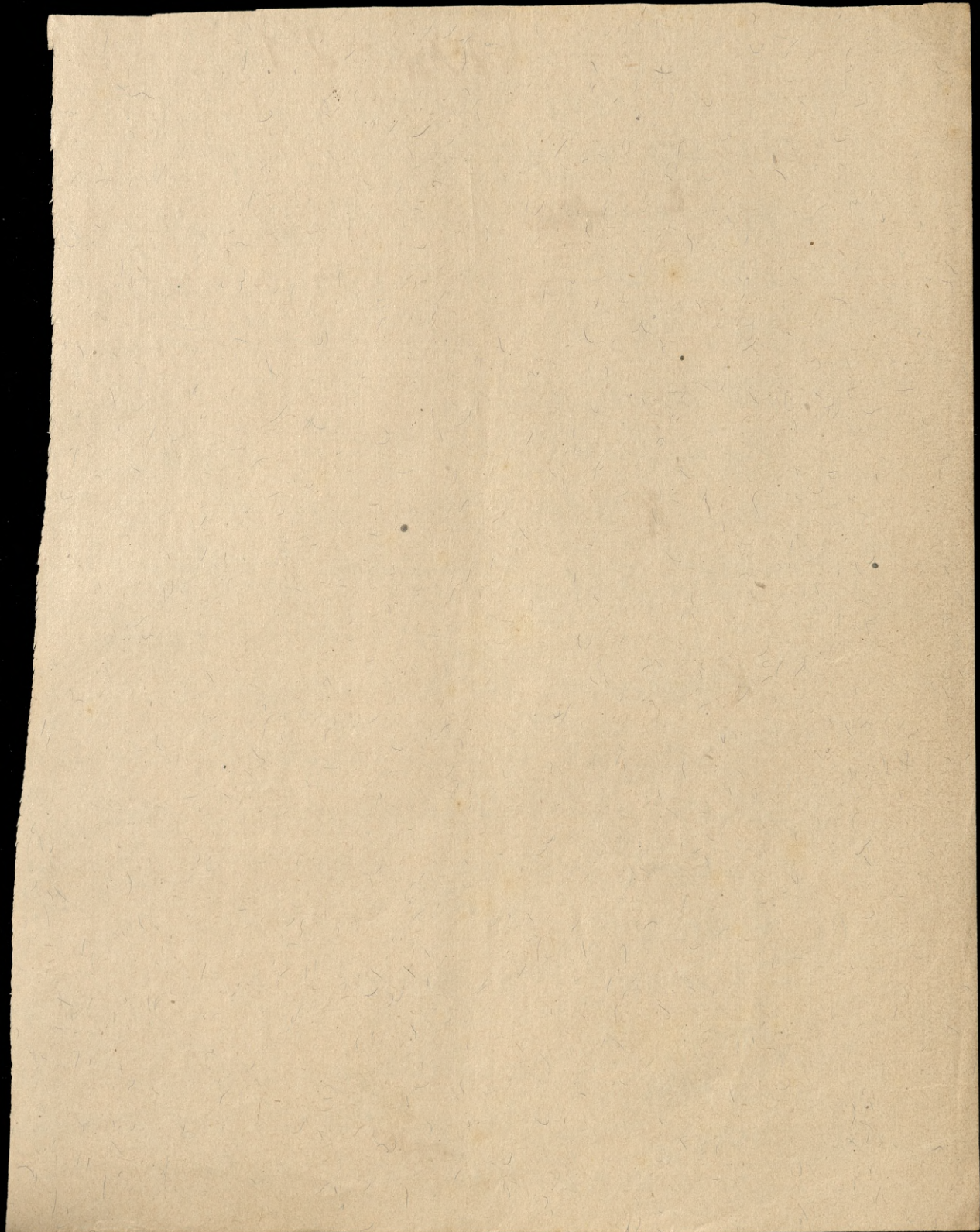
Miasto przeważa wszelki handel
 morski i rabunkowo tak wotem
 jak i cudzym okrętom wyjeżdżać
 lub wjeżdżać do portu, wysłano
 wstę i potężnem do broń
 i pousto ni' wotki i weneckia
 obokowania. Dla mesko-
 nenia poborowi sta wysłano
 ordział i odwiecy, który ni'g
 zająłi opas gromi, wybrali
 mer Ossol, na komory celny
 morski. Wniei ter' król daniński
 Chrystjan II który nie wyjeżdż
 sobie, aby pora smutem istniało
 imie cdo na bastyka, wysty-
 pót meis stojące i u' d' a
 widy flotyli ~~WWWWWW~~

polnkiej. Flota niemiecka napadła
 na uęć u wocy 1. XII 137 i no
 wyjeżdż ni' bazyliumy wale
 wna obity wyta do ni' woli
 3-a' zatopić, 4-ty uśredca do.

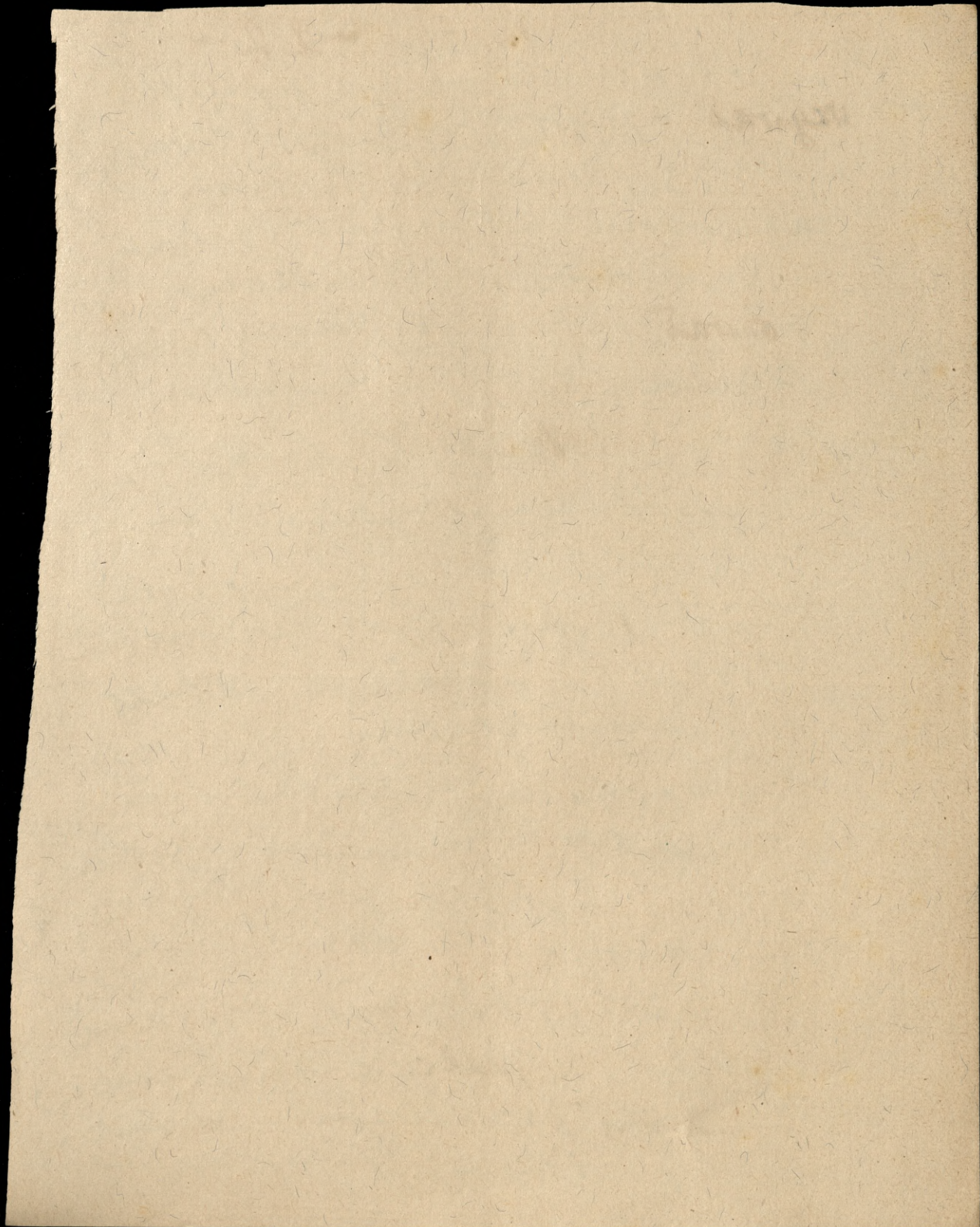

Wm - 21 -

Před portem myšle koloběžky
obrytí zářky dundže,
Vyptat tu stal ni gbošny
v bolne, Nienety-uvarace
go^{tu} za slusne nastyptvo
samovolného i nelegalného
ponyrování króla, Sarkano
na króla rannan na gdaish
i Dany, nuceno potej-
nemia, rečo i flota vojceca
to koncepty křipantie, kóre
vzřku króla vřty šrodkem
do vřócecia volceci slachetis;
Dareunie prvot osoc. 000
v pñiaie p.t. Dyznars po-
tnebu, ropravia ni zarušant
Lytan, on i z rošnerieniam
nešetly, dareunie vykřadať
jak na dromi i le strat pouř
a i le vřka (vřky) sdom

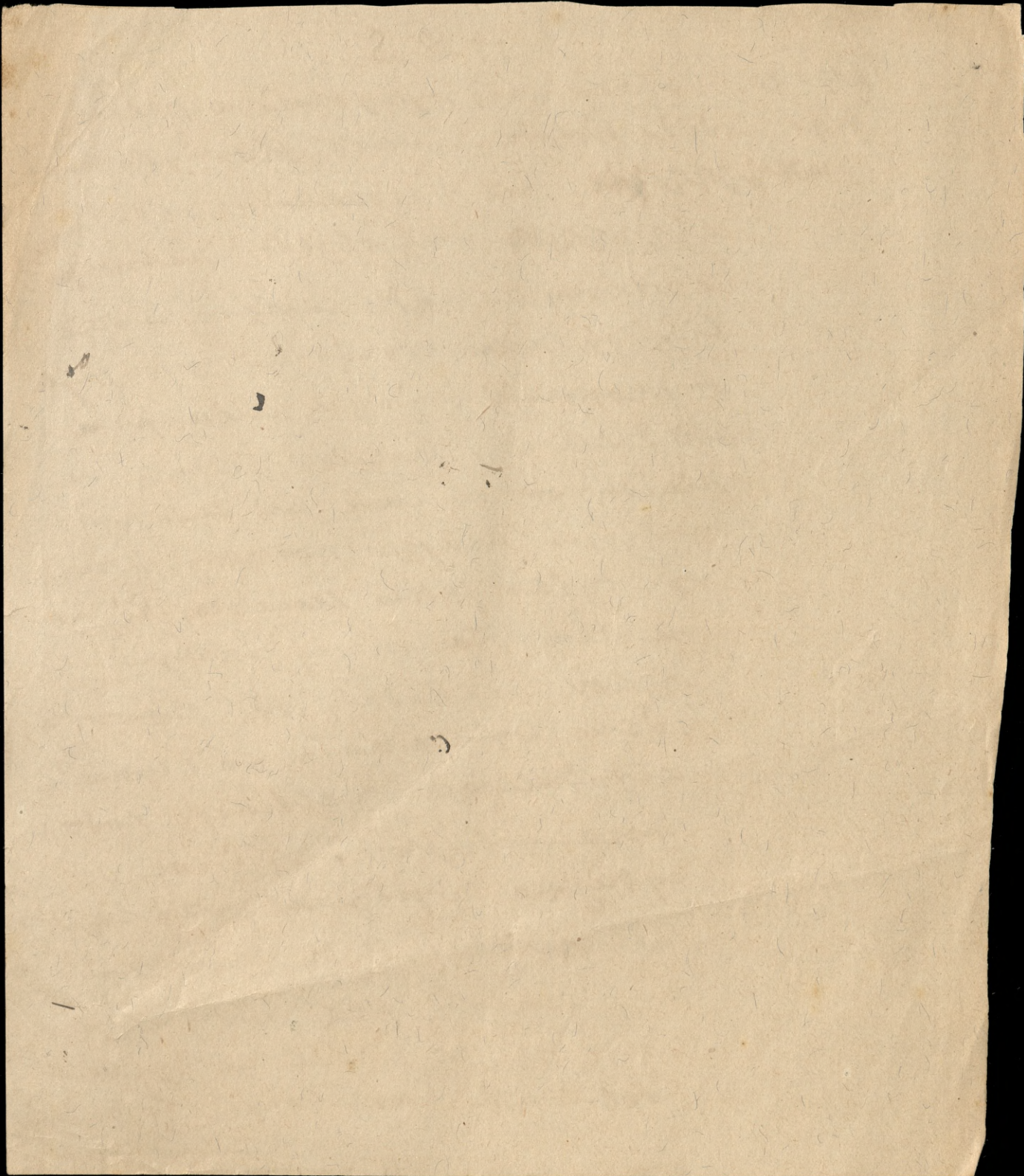
Kriac v dnuhuhajac na sejuvki
 vyzvad vproni do vojny z Epaidskimi
 i Dary's, suarici, ze tyho
 taku vojnu udavim vpravdne
 ced morsnic. Epaidskian
 pozvad ked sst sejuovy o vstap
 stam i obrary majestaty.
 Na sejuvi 1638 sharato ni,
 ze vivot' senatorov' Epaidsk
 ma vyci' zvolenimkov' ni'
 kodi. I Ma kody vi rozhan
 rovat si z gnevem. Kladat
 Zatory mlatovico v r. 1639
 Komija z otobiduhim na vob
~~postav~~ vpravdne do Epaidsk
 po dnuhij's targach zapravda
 mianu volcovi' ot ced
 600 tysic' zed, Pregrava
 Krola v valce o Epaidsk
 byda pogrebem morsnic
 postyho - paridva,

V ruce nic palovego umrtva porostao
 po skzem. U r. 1761 August III
 ukazem ~~ukazem~~
 Janne z dacie 2, III Januagajce ni se sebie
 potovy rochotai z dodatku do
 palovego (culagi). ~~ukazem~~
~~ukazem~~ Len gty
 m. zaplato ptuorarovo 540 ty
 21, se krol cofus ne prekurje.
 Za skambava Augusta namonto
 ni na ruciky. ~~ukazem~~ Tyru
 rarem sluchta ^(mocu) ~~ukazem~~ vystypti
 peru ex na sejiue kacwah.
 i elefeyjym. ^{uctvalowu} ostre kolle-
 stykujce, Januagajce ni zbalam
 labounta fu pmytevoi, do paktoi
 kopreutor wadrowo puchit
 wymagajicy od krola wyslanin
 v tym celu osobu kocuzijsi
 skambava August vystbat
 kocuzijsi, pmytevor uie

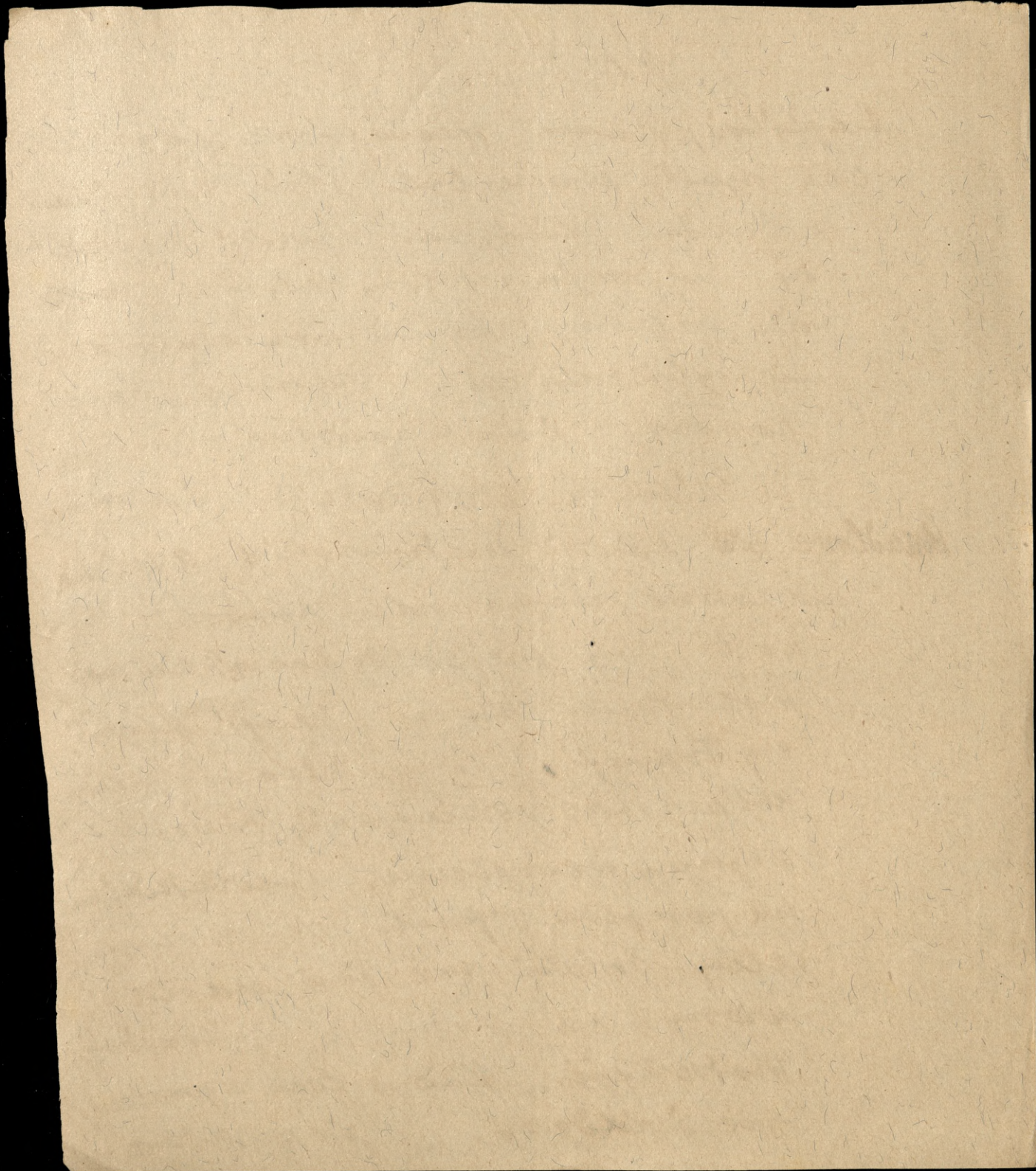
poznanijsi i v istas poble
 v stoe : Len ottygnij
 miano potarowas na 20 ty. Juratoris
 placeni palovego

Tak więc Polska nie wykorzystała w pełni
tego źródła dochodu, jakie stworzyłby nowe,
~~miasto~~ nie wprowadziła ^{całkowicie} ~~całkowicie~~
~~całkowicie~~ nie objęła pałowego
we własny zarządek, co więcej - nie-
lida się niemu do równej części przyli-
wła proporcji większymi miarą
wielkimi. Przeciwnie jeżeli z u-
miłowców to całe wielkie państwo
różnicze mające potrzeby, drugi
to tylko jedno miasto. Różne
na ten stan przyczyną z biegiem
wieków składały się powiaty,
różne wytwarzały go organiki,
utrudniające realizację podej-
mowanych prób. Nieraz de-
cydująco wpływał wzgląd
na sąsiedztwo. Czyni brwem
naprowadziła cała na polskiem
wyborem w r. 1626 za Zygmuntem III
Król Danię poruszył Holendrów,

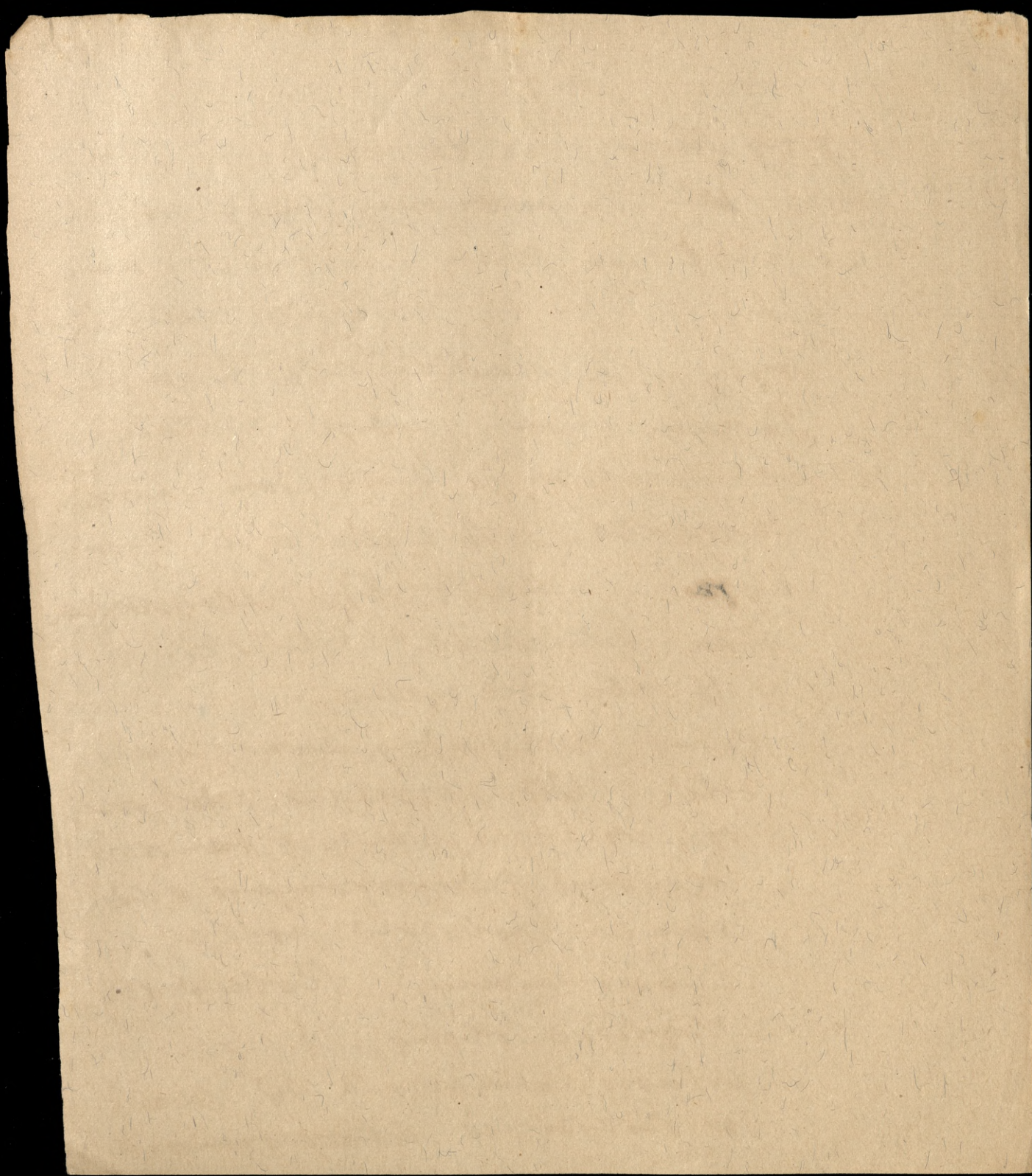

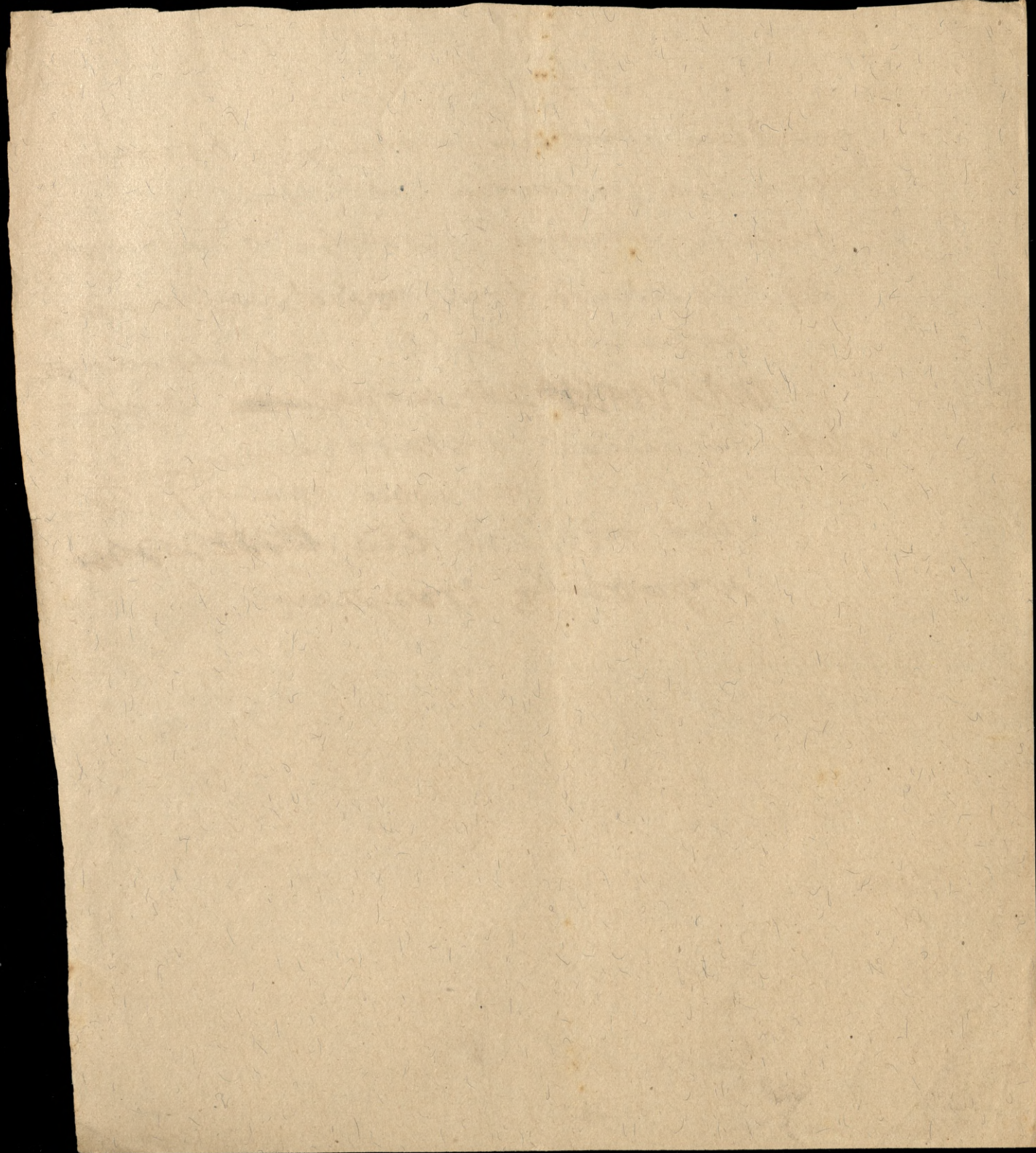
Anglii i Francji, nie w tym, gdyż te
cda sprawy u siebie jego dochodem
z Szwecji. Kiedy zaś Szwedzi zgodzili
się na rozejm z Polską w r. 1635, posta-
wili warunki, by im u siebie ani
nie wybierała cda. Warunki te
poprządy inne państwa podległe.

W Szwecji ~~były~~ ^{zbiegły} interesy
Kardynała i państwa katolickie, a Polska
nie zawsze mogła sobie pozwolić
na to, by jej się do porządku uad
protestanci Szwedzi, Dani, Anglii
czy Francji. Na załatwienie sprawy
celownictwa oddziaływały również
sprawy wewnętrzne. Powiedzieli
na początku repertu, że system
celny Polski nie jest nasto-
wiony na popieranie krajowej
produkcji. Nic o tem wymownie
nie świadczy, jak na

niekny fakt, że taryfy celne na
towar ~~na~~ importowany były niższe
od taryf na towary eksportowane,
chociaż o to by towary przemysłowe
były jak najtańsze w kraju.
Wniewiśdowy nasz system
celny sprzyja interesom kon-
sumenta, a który był tym
konsumentem? Przedewszystkiem
Stan słabecki. Słachta - to
od 16 wieku nie ryce, ale odmianę
główną podziwiający uwagę uprawie
roli. Właż Warszawa, zabywary
rosi wreszcie wdarę w państwo,
decyduje jednoscronnie o kie-
runku polskiej polityki
ekonomicznej. Roleństwo
wzrostło Polak. A zdot
volności paracacata si także
w wreticnie ekonomicznej;

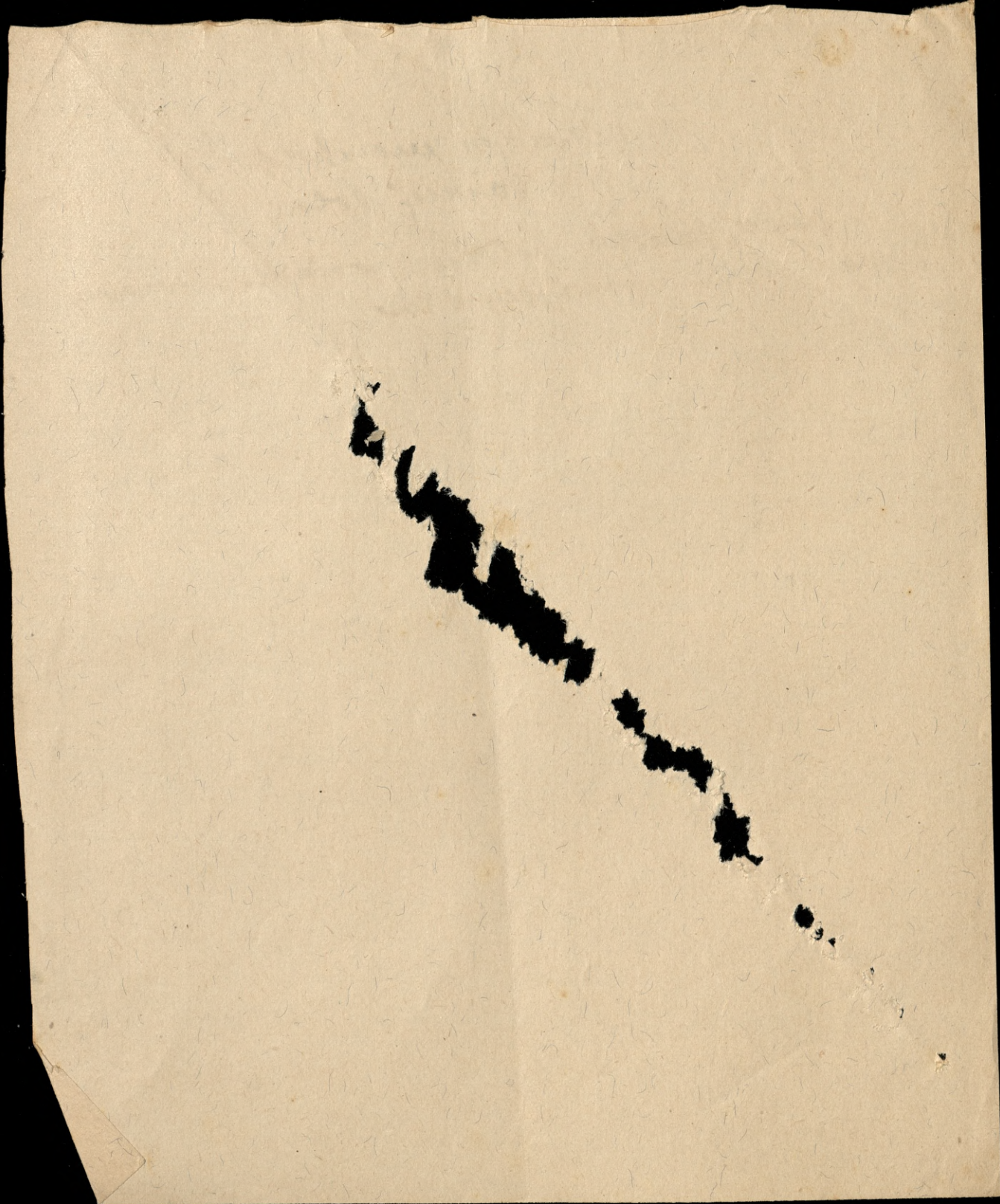

- 1 -

Sprawa cda morskiego
w dawnej Polsce

Dawne państwo polskie posiadało własny
system celny, rozwijający z wie

a Glauith per we stavovstvo v vojne
vstoupil soubu na urucenie i pochovady
stavov koronnych. Zaenydy vypryshkali
led uornnyh gla pavstva arys s tem
vychng soty porocenie v stamborfe
juri za unnytegy zypu. III

~~Ar dotat dotela popravnje na drelum
nyz sgt pulovan~~

Jau vzhiclitny, ar dotat krilove polsey
po vyrokavni vsta popravnjaly.
na stide porzale palovgy dochtov
e unny, ~~na~~ ~~AD~~ ~~is~~ ~~atoli~~
~~istateli~~ ~~ih~~ ~~Administracjs~~ porostavali v vyka

Andryj

miana, vyka jzgo unednhoj,
ogranicajze si do kavrovi
unstrukcion kavroy palovej.
Dopiero ea vdarystava II noty kony
inne vyseie kvostji: ~~AD~~ ~~krilove~~
~~zavrceni dtrvata palove na~~

Krol u vyep'puly ~~zavrceni dtrvata~~ ~~palove na~~
vzovardkicje mndicj na vdaroy
rachevny v catoci: ~~AD~~ ~~krilove~~
rebiroavcia go ~~istateli~~ ~~ih~~ per vstavny unednhoj ve
~~istateli~~ ~~ih~~ ~~istateli~~ ~~ih~~ vstavnyj
pomone elugj

muzei dory, uvo system deluy spryjal
 interesom konmuicem. A kto
 byh konmuicem v Preteraystve
 sam obachebi. Ta varstva pre-
 choti vchne preobracen^u $\frac{516}{10}$
 jur'ne unctury - ruzene otacrajny
 motu v detu vsem - to v vchne
 vstati na roli moryy hodney
 unvay, is' uprave. blachta boi
 vrisni obolgoa otarq v poadni
 i ona obusta z'edecostromie
 mormey polidig polotyli
 chonoumny, v nelypleon
 kautroy. Rolu to matri to
 v Polce, a ruzes v ruzsken
 pariston byt otaby. zto ta
 voleri unvaymbla is' takre
 v mrdimie Chan. polotyha
 motchey, na uie gotota is'
 v ruzsken, ~~Chonoumny~~
 Pomerden hoolone priborab

A kto byh konmuicem
 v Preteraystve
 sam obachebi
 Ta varstva pre-
 choti vchne preobracen^u $\frac{516}{10}$
 jur'ne unctury - ruzene otacrajny
 motu v detu vsem - to v vchne
 vstati na roli moryy hodney
 unvay, is' uprave. blachta boi
 vrisni obolgoa otarq v poadni
 i ona obusta z'edecostromie
 mormey polidig polotyli
 chonoumny, v nelypleon
 kautroy. Rolu to matri to
 v Polce, a ruzes v ruzsken
 pariston byt otaby. zto ta
 voleri unvaymbla is' takre
 v mrdimie Chan. polotyha
 motchey, na uie gotota is'
 v ruzsken, ~~Chonoumny~~
 Pomerden hoolone priborab

vchne otacrajny
 mormey polidig polotyli
 chonoumny, v nelypleon
 kautroy. Rolu to matri to
 v Polce, a ruzes v ruzsken
 pariston byt otaby. zto ta
 voleri unvaymbla is' takre
 v mrdimie Chan. polotyha
 motchey, na uie gotota is'
 v ruzsken, ~~Chonoumny~~
 Pomerden hoolone priborab

29 - 29 - ~~29~~ vyhotry'styma

albo - wzmocnić króla na mchod
wotę, voluści: bez poparcia
was' dydu królów byli
bersilui. Estai'sta w ozym
usp'ietnie, ozym omenie po-
rymuisi od 150. az w g'lebo
170. mozt m'it' ozym
asoboni' fortz'f'ha'c'jan
mearstawi' ai' królom uawet
orynie, jak on' to rdanybo
za Butorego. Treba r'ozu'sci
braci pot'uwozys, ze m'owos
w 15 jak d'w' m'owis'pny'z
w'chaf w stosunekaj obar'ow
Pomni do G'dardha m'ewkie,
i'zas'it'ur'e awar'eni'e ma
m'ewd'ar. U Estardha w'w'iel'i
oni ob'f'ie j'ego d'rod'ce
pod'g'ow'e, C'z'stie m'owis'i w skarb'ie

umunaly ruski ~~skrytym~~
 i moryjoi w szkodku.
 A Rada uniada wyryskai
 te wiecnie ksoporty i jwi
 to udziada krotom porzueh
 jwiteri obdarowywala ich
 uicrar reaccieui sumami
 broniac oj tym brzydaczym
 argumencie najskuteczniej
 wnet neberpreccieui
 zamyslacie wta ~~ist~~ robot
 miana. Tak bylo w 15
 i 16v, tak za wlad. IV
 Jana III, za Sasow, a nawet
 za Augusta Augusta.
 Nie ulega ~~bram~~ wytknosc
 ze uroloze polscy strudny
 chistacj wiele carstworali
 tej pomocy tudziei sony
 niencianstwa I. J. J. J.

Stampery i podby
 quosero & qd. Komony
 cliche, nie ufnado-
 wany, mimo nade

W ostre Komony ~~z~~ tego splosta
 pprawy bolna ~~to~~ awego by tu
 uieporogro i uieyiku z efradurem
 nie ~~podlegajac~~ ~~komony~~
 Komony, ~~u~~ ~~komony~~
 Komony.

Batoj

w drugich elchaj: dff wie chiesz uruac
 Batojow, opowiadajze mizn kauly
 dzisny Maksym. wprzewem opom
 lzyba wojna, waltka ty lzyba prouty
 dff carowioz na wprzewem uarej;
 ze Maks roznem, jero taceo-
 meluoi, jak mycali podlowe
 ale ter' pleu, wiecej wozny
 Kousi. Karu^{palowem} Ousnowe, wstypli-
 woi doprowadza do porowem
 M. ppronyo k'cia dabo otcho
 owanie p'ewizne. Kie zostaly
 jetyk unuete rowoz zasaryn
 k'roi wie zewio Kousi. Karu.
 niasto zai'ue p'oty'lo m'len
 k'odias palowez. Pner Oupie
 fara ciznyly m'rohowacim
 u ty spawie i'wawozny
 1585 t. r. v. p'wstey

FUNDACJA
ZAKŁADY
KÓRNICKIE

BIBLIOTEKA
KÓRNIK-ZAMEK

148

1532 na osvietenie

Nikulass 2 Gyollorcz a Kaszellan
Jedonuniski

(vesti)

Dyplomata Akeja Z. A. przeciw zegludze do Moskwy

via Baltyk 1559-1560

+ { Vide nasto teorkę
Kaprowie-pierwszy
pomysl
1559-1560

19
noty
1559-1560

reślowość warunków gdańskich
strelań do Kaprow, który
postu. Wysłana z końcem
komisja do Gdańska porwała
za ten postępek wobec
winyarzech » sub signis et
Majestatis«. ⁹ Znała ona stan
o banderę, gdyż badanie
re jej członków, a jedno-
w. Komisji Morskiej: Oskar-
woleniem kurierchnowi, ka-
rowie ~~MAA~~ pinypli eręsto
(skretów)

Gdańsku, 300, 24 A, 53, Urie-
odpis dekretu Komisji
andera, 15. III. 1570

o, 7C ~~ANONSTB~~ Cc 22, k. 53 v-54,
nie dandera.

na do wyzwolenia statków
deryk wędziat, nie nie usu-
aperstra. Gdańsk odryskas

573 za sumę 100 tysięcy
strażników mimo przeszkód
opuszczać port, by przejść
iewicza. [Śmierć Zygmunta

strażników opiekuna

~~Wielu~~ Różne były ich losy
etach. Niektórzy porucili
id ^{chwilowo} ~~przejść~~ pub na state;
sta w służbę szwedzką;
rowadzić dziatania

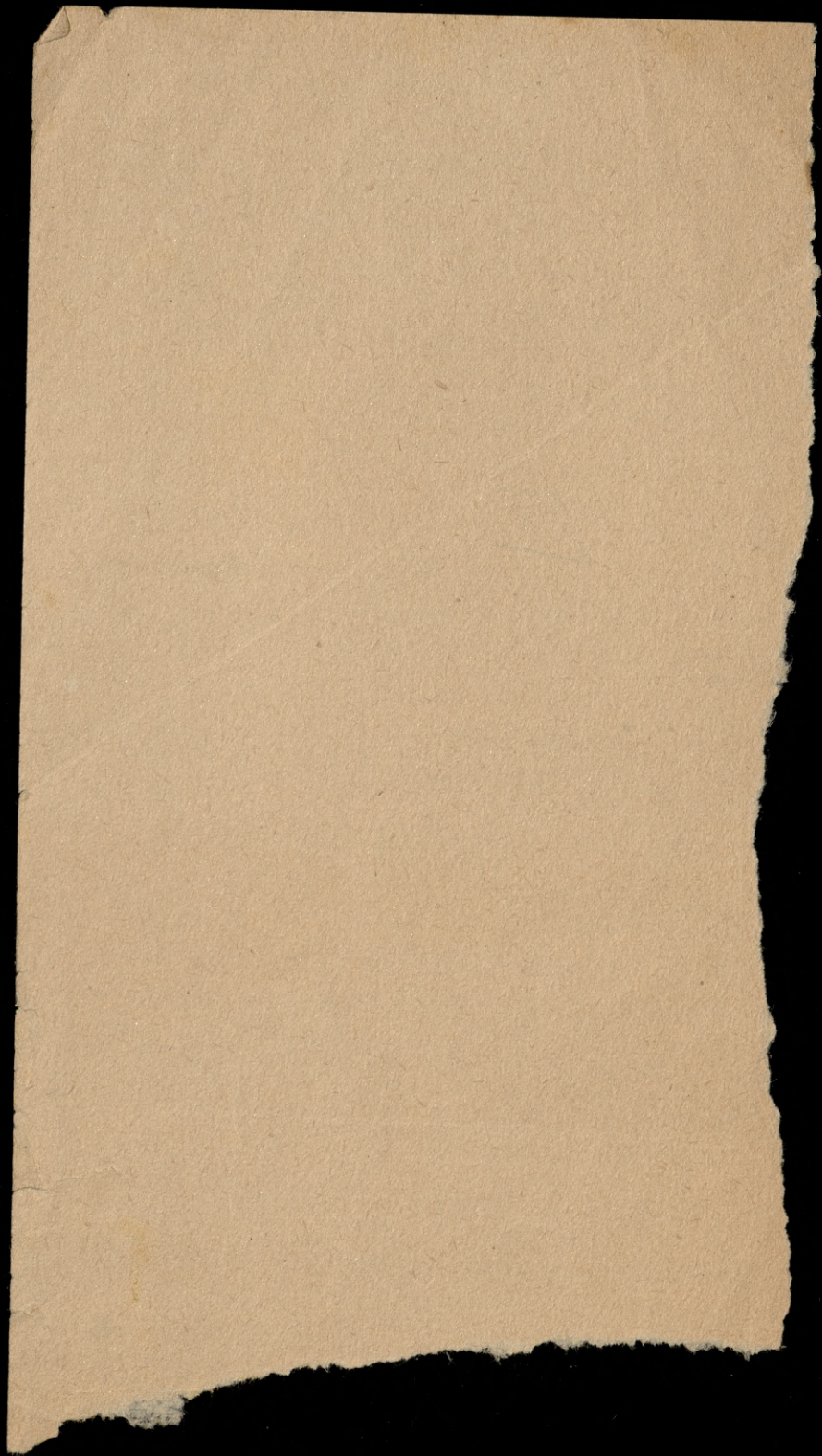
i Dynemundu pod wta-
za w czasie bezkrólewia

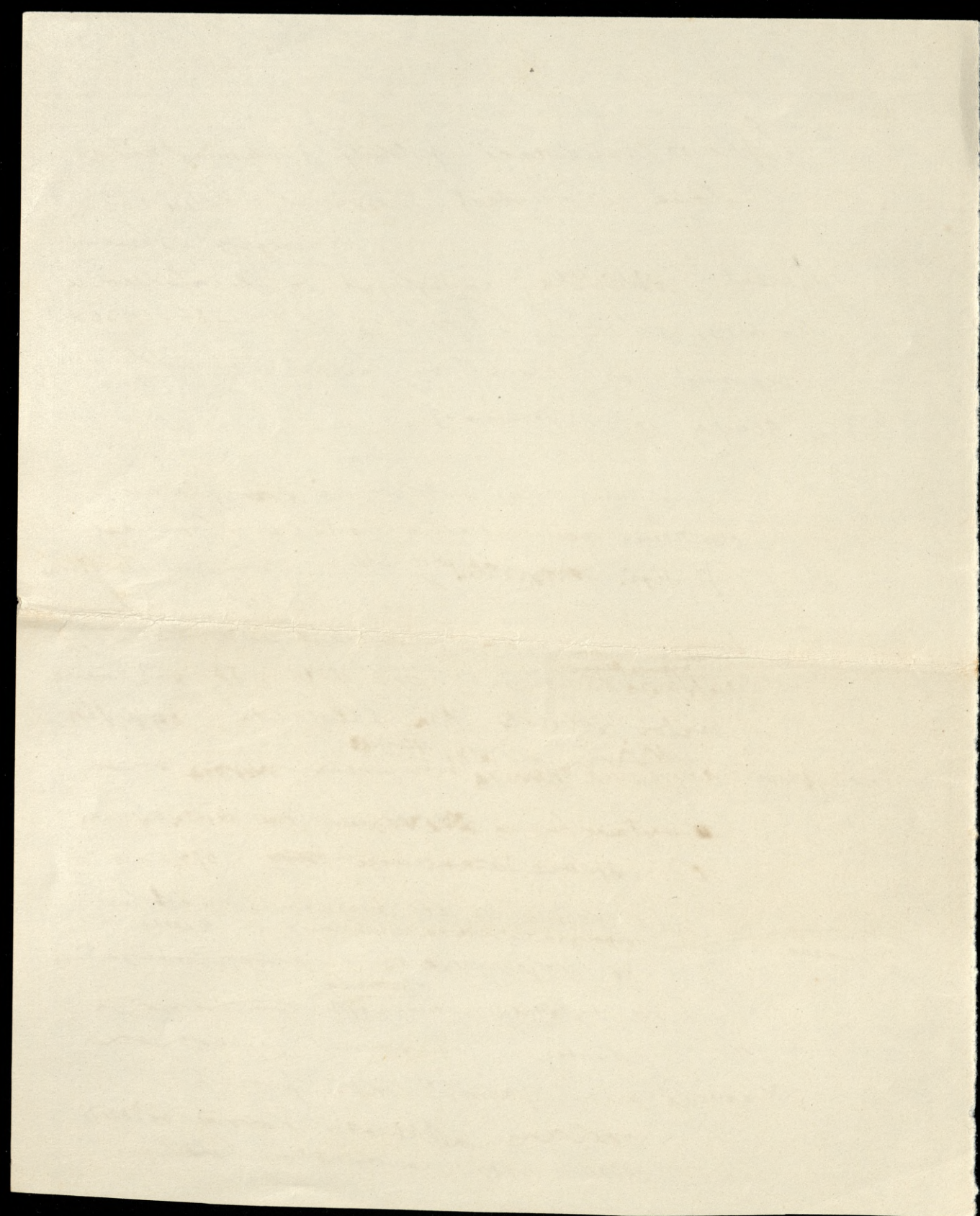
2) wybitny kapitan Fige-
yt głowę pod miecz Fry-

z 13 ludźmi ratogli,

lundzie w drodze do Francji
sim Guy Gelais de Lan-
Kruskim.

etrwa-

Uchajskiego, wojewodów i kasztelanów Sebastjana Mieleckiego, Stanisława Tarasowskiego, Franciszka Russockiego i Jana Władysławskiego, nie pominając nawet Łukasza Łęckiego, Łożnickiego królewskiego, którym się nie raz posługiwał na dworze z pożytkiem. Na

króla należał w mocnym słowach o wyjątku z obojętności. » Grawa « - pisał 3.6 -

przychodzę z pomocą uważającemu, nie śpiącemu. Trzeba nam uważać, gdy widzimy, że inni uważają o wiele lepiej - na szkodę tych ziem. Dlatego racz W. K. M.

o tem przedej postarać się o środek zapobiegawczy. Poruci wódkę, troszczyć się o zachowanie spokoju tych ziem,

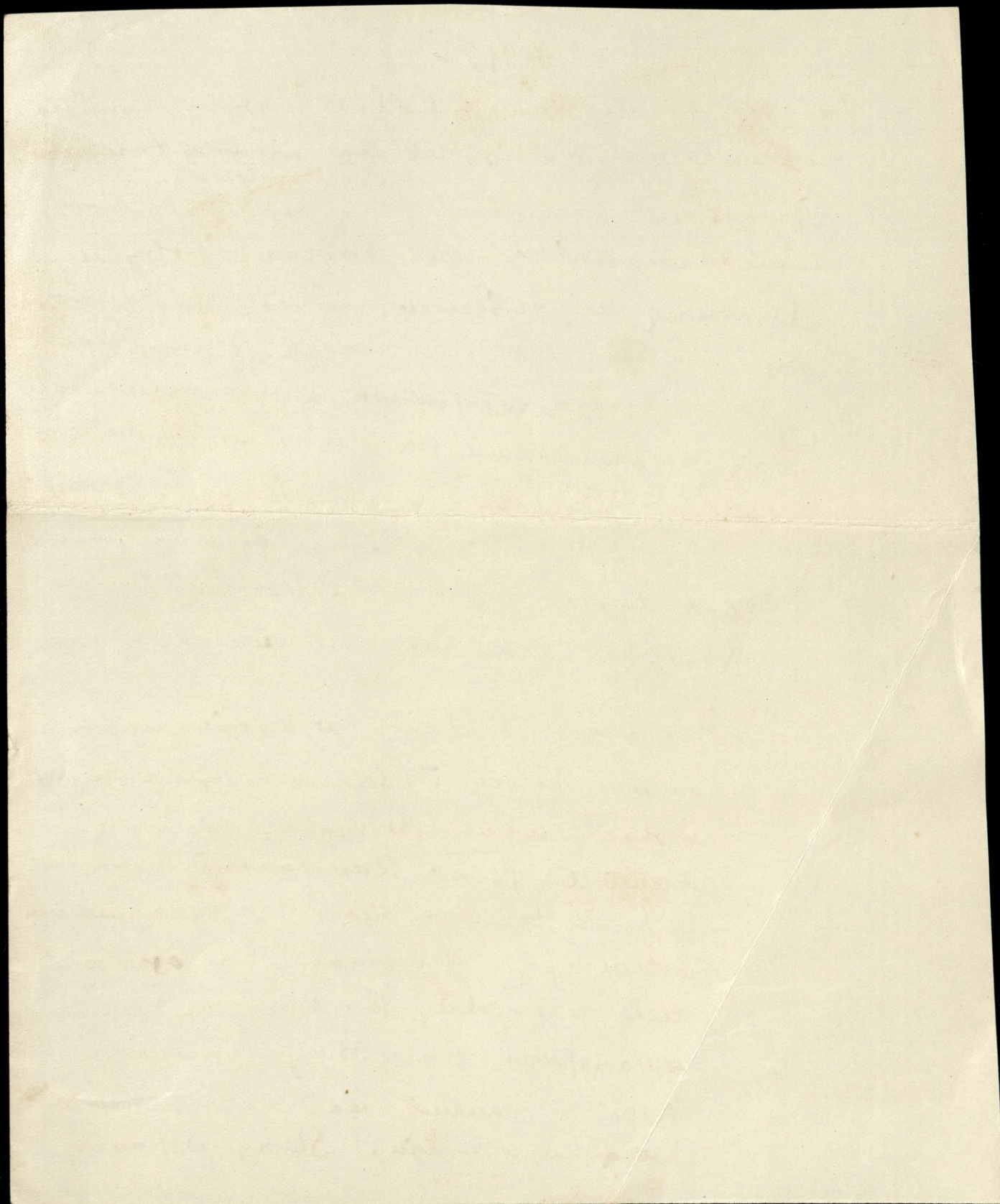
dbaj o to całym sercem. Ja nie przestaję myśleć, co moim jest obowiązkiem: wspominać, przywitać, ~~mo~~ przono, zaklinać.

Wśród gości z Krystowa, którzy przewinęli się w ciągu 3 miesięcy przez Komnatę Kardynała, nada mi było najważniejszych - radców, ^{rozstrzygnięć} i najwybitnych, odwołanych przez partję Skaliczaka do władzy.

Nie chcieli rapowane narodzić się Knieciu
i trzymali się na uboczu. Lece w końcu
i oni podążyli utartą drogą do Fleisberga:
w dniu 29 czerwca przybył burgrabia Kreyntof
v. Kreyntreu w towarzystwie Alberta Pruch-
sessa, marszałka szlachty, w następstwie
kanclerz Jan v. ~~Mazy~~ Kreyntreu, Filipa
Kreyntof Rauter, rawniadowska skarbu,
wszysty z najpierwonych roboty pruskiej.
Zbiegowi skarżyli się na niegodne z ich
postępowanie Kniecia i swoich radców.
~~Niepowodzenie~~ U Florjusza szukali schro-
nienia i opieki. Za jego pośrednictwem
chcieli strzymać od Króla Białorusi
listy, z tem atoli, ażeby ~~nie~~
wzwał ich swemi ściegami nie
ze względu na pensję, o którą się
nie ubiegają, jak podkreślali, ale
dla nadania dokumentem tem wię-
kszej mocy. Florjusz wrócił się
do Króla i wysłał rządowe listy.

dał mu poruczyć na wypadek, gdyby Komisja
natknęła się w Księstwie na ~~wielkie~~ trudności.
Zdarzało się przez chwilę, ^(nieprzerwanie) że dojdzie do powo-
łania przeciwnika ~~z~~ podczas pobytu
Komisarzy w Królewcu. Król zastanawiał
się jaki nad ~~tem~~ nominacją. Zrezygnował
jednak, gdyż ~~z~~ Komisarze uporali
się z przeszkodami ze strony nowych radców,
których ^(mimo oporu Księcia) uwięzili i oddali pod sąd. Lata
wiejska w Królewcu skarża ich na śmierć.
Wyrz wyrok wykonano. Ominął ten los
Skalicha, który nawczas uciekł z Prus.

Stosunki między ~~Polakami~~ w Kraju ujęli
Komisarze polscy. Osobliwa to była w dziejach
polsko - pruskich ~~ta~~ epoka, kiedy przed-
stawiciele ~~Polaków~~ Rzeczypospolitej Koronnej
przyjechali do królewskiej rezydencji, z upragnieniem
witani przez jej stany jako ~~oswobodzi-~~
cieli z ucisku. W r. 1566 przez dwa mies,
w następstwie jeszcze dłużej pracowali
współ ze stanami nad zaprowadzeniem
porządku w Kraju. Stany wsparły

Powody i powrątki Kontrakcji
dyplom. Z. A. przeciw zegludze
(specjalnie Angielskiej-Chancellor
1553 - 1557

Kaprowie

{ Pierwszy komysł 1559 - 1560
i
pierwsze patenty 1560
a
rarej silvus conductus

Gwi

(Korzystał z
dyplomacji)

1726

Inflancka kwestja
1555-1557

⑥ Pierwsze zakazy żeglugi (1557)
i
sprawa floty (1556-1557)

Do datkoro - sprawa zakazu
do Anglii 1557-1558

Na ilustracji praw
Króla i Hiszpaniska

82
 laciowi dostarczył brzoń oraz amunicji. W tymże roku mimo przeszło 70 lat wieku na wezwanie Króla po-
 pieszył na czele swych żołnierzy przeciw Erykowi Ks.
 brunswickiemu. 84 On to skłaniał nieraz Króla do wystawienia
 floty na obronę Bałtyku i nadmorskich części Polski
 przed rakusami Moskwy i Szwecji, opiekował się ka-
 prami polskimi i w ich obronie występował u Gdańszczan,
 którzy stawiali przeszkody ich brzońności. 85 Moskwa,
 z którą snuł kiedyś jako mistrz plany ataku na
 Polskę, była teraz wspólnym wrogiem. Wymownie
 ostrzegł Zygmunta Augusta, wskazując na jej
 zamiary opanowania morza i odcięcia Polski od ro-
 dół rozpatrywania się w broń i maszyny wojenne.
 Lód białego na wieści (fałszywa) o odzyskaniu
 Smoleńska 1564 rozlegaty się w rbor

pruskich z narządzenia...
 pienia na zwycięstwo Polski! 86 Albrecht odegrał
 czynną rolę u boku Zygmunta Augusta w traktacie
 o Inflanty i nie mało się przyczynił do podkopania
 tam traktatu i arcybiskupstwa ryskiego, by na ich
 miejsce osadzić swych krewniaków w charakterze
 świeckich księży pod polskiem zwierzchnictwem.
 Tej niedawnej przeszłości, wypełnionej polityczną
 współpracą na odcinku bałtyckim, ale również i na
 zachodnim, nie mógł i nie chciał Król przekreślić

82 R. Fischer, Achatius v. Lehmen, s. 159
 83 Rkp Biblioteki Narodowej w Warszawie Pol. Q. IV. 45
 K. 90 - 93, wykazy brzoń, amunicji i taborów na wyprawie
 do Inflant 1563 r.
 84 R. Fischer, Der preussische Nusskrieg vom Jahre 1563.
 85 Archiwum w Gdańsku, 300, 53, nr. 576, Albrecht do Gdańska, 3.I.1564

86 Rkp Biblioteki Jagiellońskiej 60/I
 s. 202, Horjusz
 S. M. Kromera, 23.VIII.1564

Inflanty 1562

+obrona

~~1562~~

Arden R. B.

Inflancka Kwerzja

Inflanty 1557

ⓐ Wyprawa

(strona finansowa, siły)

czynnik nadrzędny, górujący nad Księciem, który
 wypuścić z rąk ster, przekreślenie układu
 krakowskiego i wcielenie kraju do Polski
 nie następowałoby nadzwyczajnych trudności,
 chociaż z pewnością nie dokonałoby się
 bez przymusu albo przynajmniej zagrożenia
 użyciem siły zbrojnej. Lech Zygmunt August
~~Wśród~~ ~~droga~~, ~~wystraszona~~ ~~która wytkneta~~
 tradycja jagiellońska, upamiętniona aktami
 dobrowolnego ~~akcesu~~ ^{pryłączenia się} Litwy i stanów prus-
 kich do Korony i ~~świerca~~ - ~~w r. 1567~~ podda-
 niem się ~~inflantów~~ ^{inflantów} ~~przez króla~~ ^{do} ~~dobrowolnie~~
~~poddać się inflantów~~ ^{pryłączenia} ~~przez poddanie~~
 się Inflant, ~~które~~ ~~do~~ ~~korony~~ ~~przez~~

51/156

Co do tej sprawy, której miał król ucałować król,
 który wcielaniu przywrócić znaczenie
 do dobrowolnego inkorporacji przyłączenia się
 Inflantów do Polski. Nie było
~~innych~~ ~~przyczyn~~

~~W tym celu~~ ~~Chyba~~ ~~nie~~
~~Wskazanie~~ ~~te~~ ~~tragedii~~ ~~jest~~
~~Wskazanie~~ ~~te~~ ~~tragedii~~ ~~odmiany~~ ~~przebiegu~~ ~~króla~~
~~Wzruszanie~~ ~~króla~~, ~~je~~ ~~w~~ ~~niektórym~~ ~~sposobem~~
~~Wskazanie~~ ~~pragnienie~~ ~~oprowadzić~~ ~~do~~ ~~dobrowolnego~~ ~~wcielenia~~
~~Wskazanie~~ ~~do~~ ~~Korony~~.

Sam o d.
 O. G. G. G.
 I 64

Y nie było bezwzględnie czegoś
~~francuzem~~ ~~nie~~ ~~było~~ ~~tak~~ ~~komunikat~~
~~nie~~ ~~komunikat~~ ~~w~~ ~~francuz~~
 powołanie, pierwsze komendantem
 do ~~pracy~~ ~~w~~ ~~tych~~ ~~sporach~~; OOO

~~Wojna polsko-dania~~
~~1560-1562~~
1561

Polka - Danja - Szwecja
1560 - 1562
polityczne

Początek

(spraw bańtyckich P.)

Notatka pobra
gdańsk
o Wąsowiczu

wide teorka

Sprawa gdańska
v Lubieci 1569

jest Stężył ¹ brzoźny Spoc-

owiadującym się o uchwałach

kie, urzędniczym tupe

nie 1522 znikają rozmiare

dygi okada rozcią aktu-

niecielnego rozjima ogromna

o 14. IX. 1522. zakochanie

data na Barth nie

wojennych

WST !

Przytoczone fakty, acz fragmentaryczne, modyfikują nieco poglądy, jakoby Zygmunt III zajął się sprawą utworzenia floty dopiero po upadku Reggi w r. 1621, gdy przedtem poprostem na obietnicach, tudzież się, że otrzyma ją od Habsburgów, Anglii, Holandzji czy Szwecji. ⁵⁰ Otóż nie można mówić bez zastanowienia o trzęsawym paniedbanii tego problemu przez króla przed rokiem 1621, a zwłaszcza w okresie wojny z Karolem IX. Jak bowiem ustaliliśmy, posiadał stale kilka okrętów, które sporadycznie przedsięwzięty wyprawy, tworząc niejako dopełnienie systemu obrony wybrzeża. Istnieje więc dość wyraźna ciągłość w dziejach marynarki w Polsce od ostatniego Jagiellona do pierwszego Wazy. Najdłuższą przerwą tradycji przypada na panowanie Batoiego, który utrzymywał kaprós tylko przez krótki czas w wojnie z Gdańskiem. Za Zygmunta III kwestja ^(floty) jest ciągle żywo i początkowo z powodu swukrotnych wypraw do Szwecji, następnie z nieracjonalnym, po roku zaś 1621 z coraz widoczniejszym w praktyce wynikiem. Również wyjaśnia się teraz, dlaczego Zygmunt powiedział na sejmie w 1607 roku, że jak już zaczął budowę floty, tak i nadal będzie ją kontynuował.

„Oświadczenie ^{to} ~~Wazowskie~~ wpisano do Konstytucji” — ~~razem~~ stwierdza Prof. Brońowski w cennej pracy o marynarce i zauważa przytem, iż niewiadomo, na czym polegało to zapewnienie, skoro fakty wykazują, że nastąpiło to „dopiero wiele lat potem”. ⁵¹ ~~Wazowskie~~

50 Tak Brońowski, j.w. str. 116

51 tamże, str. 114

Jeżeli ^{zjedną} ~~publika~~ ^{zjedną} ~~całkowicie~~ ^{zjedną} ~~abst~~ ^{zjedną} ~~ostatecz~~ ^{zjedną} ~~wyniesia~~ ^{zjedną} ~~Teret~~

il co za tem idzie realizacji blokady w obzbie

~~teretostetogis~~ ~~o~~ ~~polstie~~ ~~teretostetogis~~ ~~o~~ ~~polstie~~

całkowicie ^{zjedną} ~~główniej~~ ^{zjedną} ~~realizacji~~ ^{zjedną} ~~musi~~ ^{zjedną} ~~lub~~ ^{zjedną} ~~więcej~~ ^{zjedną} ~~nie~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~wystarczy~~ ^{zjedną} ~~nie~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~

^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~wystarczy~~ ^{zjedną} ~~nie~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~nie~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~nie~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~

zagróżonym odzianiu granicy morskiej - o wykonaniu

inflacji. Tutaj ^{zjedną} ~~nie~~ ^{zjedną} ~~ma~~ ^{zjedną} ~~karol~~ ^{zjedną} ~~rybi~~ ^{zjedną} ~~owej~~

flocie ^{zjedną} ~~nie~~ ^{zjedną} ~~może~~ ^{zjedną} ~~raczej~~ ^{zjedną} ~~z~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~wyboru~~

punktów ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~

możności ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~

nas ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~

straszliwym ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~

ter ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~

brak ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~

niepółki ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~

sewera ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~

ryje ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~

inflacji ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~

wyrybał ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~

na ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~

Pytanie ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~

komunikacji ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~

ale ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~

Wapty ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~

mechanizmy ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~ ^{zjedną} ~~dotychczas~~

Belkum
Palat. Veas. de
nelle Livorno constantin
rmm m. 96

Handl. nr. 86
15.11.1602
249
102

Orzyby

odwrocenie królewskie było raczej przeciwnie
 lub prosto kłamliwym wykretem, ratującym
 w oczach sejmu i ogółu szlacheckiego w sobie
 rokoszowych opresyj. Niema jednak potrzeby
 uciekania się do takich motywów dla wyjaśnienia
 deklaracji z r. 1607, gdyż Tygmuat w tym wypadku
 nie mijaj się z prawdą. Jego listy, instrukcje
 i dyplomatyczne negocjacje, wreszcie i czynny
 skłanianie do twierdzenia, że od r. 1599 do końca
 drugich rządów i życia wiaćrać w polityczny
 program sprawę floty jako czynnik, warunku -
 jacy obronę wybrzeża podczas wojny i urze-
 cywistnienie najwazniejszej zaradki - odzyskania
 Szwecji.

Handwritten notes and corrections:
 Jakaś rada...
 tego donaru który może...
 do obrony...
 Kórnik, luty, 1930 r.
 Po pierwszym...
 Głównie z Karolem...
 Głównie z Gustawem...
 ale o wyprawie...
 Powołanie...
 Dyplomat...
 tej samej...
 klauzula...
 traktat...
 w tym...
 wyjątkowo...
 na...
 w...
 Czym...
 nie...
 u...
 10/4 1604

Vertical handwritten notes on the left margin:
 W...
 ma...
 1607...
 1609...
 1613...
 1618...
 1604

Do wzmiance o przewagach Wirimira i Bolesława
nad Danią przechodzi do teraźniejszości zachęca
do wystąpienia przeciw królowi duńskiemu, który
natrymuje towary, okręty i kupców; Szwecy wielkimi
opdatami i wyzawa z dóbr, szkodziąc Rzeczy-
pospolitej. Należy przede wszystkim z pomocą ^(tylko w tym dla pewności) Gdańskow
i Inflantom, ~~zaskarżeni~~ ^{nie} piskany przez niego i nie dopuszczać
do umniejszenia Rzeczypospolitej. Lecz Danię natrasa
się z nas i przyciśnięcie do kury, przyglądającej się
śmiałośnie z brzegu przywołującym piskłotom. Chwałkowski
ma na to radę: nasładowanie przedków w ~~ich~~ sprawach
morskich wybudowaniem floty. Wskazuje to obecnie Szwecja:
Cognoscite nunc egregium et facilem classis aedifi-
candi modum. Svecia ferri omnisque materiae
ad hanc rem comparatae est abundantissima.
Rex ipse multum classe maritimisque rebus valet.
homines in ^(al) navibus pugnis exercitissimi para-
tissimisque. Quid igitur arbitramini si duo
haec maria Svecicum Colonicumque maximis
classibus firmissimisque praesidiis adorna-
veritis, an barbarus ille (król duński) non per-
timescet? ⁽⁶⁴⁾ Wolne już będą dostępy naszym
ludziom do Hiszpanji, Francji, Anglji, Flandrji
Italji, już kupcy, którzy się obawiali kłeski,
porbądą się strachu w tej wolności. Chwał-
kowskiemu sekundują szczerze posłowie szwedcy.

znajomości morza ~~z historyczną~~ i oznak burz, wreszcie zasady walki na morzu, objaśniając wszystko przy-
kładami ze starożytności i ~~znajomości~~ ~~z historyczną~~ i współ-
czesnej epoki, przytem ~~znajdrić~~ ¹⁰⁰⁾ miejsce i sta sukcesem
morzu w r. 1627. W osobnym rozdziale dalszej
części dzieła restawia rację na i przeciw wojnie
dochodząc do konkluzji, że potęga morska opiera
się na lądowej. Zgadza się z zdaniem
Kosmy Medyceusza, który ^{zwykle} ~~był~~ być mawiać,
że nie można zwai potężnym władcy, który
~~nie~~ z siłami lądowymi nie łączą morskiej potęgi
albo panując szeroko na morzu nie ma potęgi na
lądzie. " ¹⁰¹⁾

Praca Starowolskiego w części o marynarce wojennej
mimo kompilacyjnego charakteru godna uwagi ze względu na no-
wość, która dawny polskiego czytelnika, nawisła w powietrze.

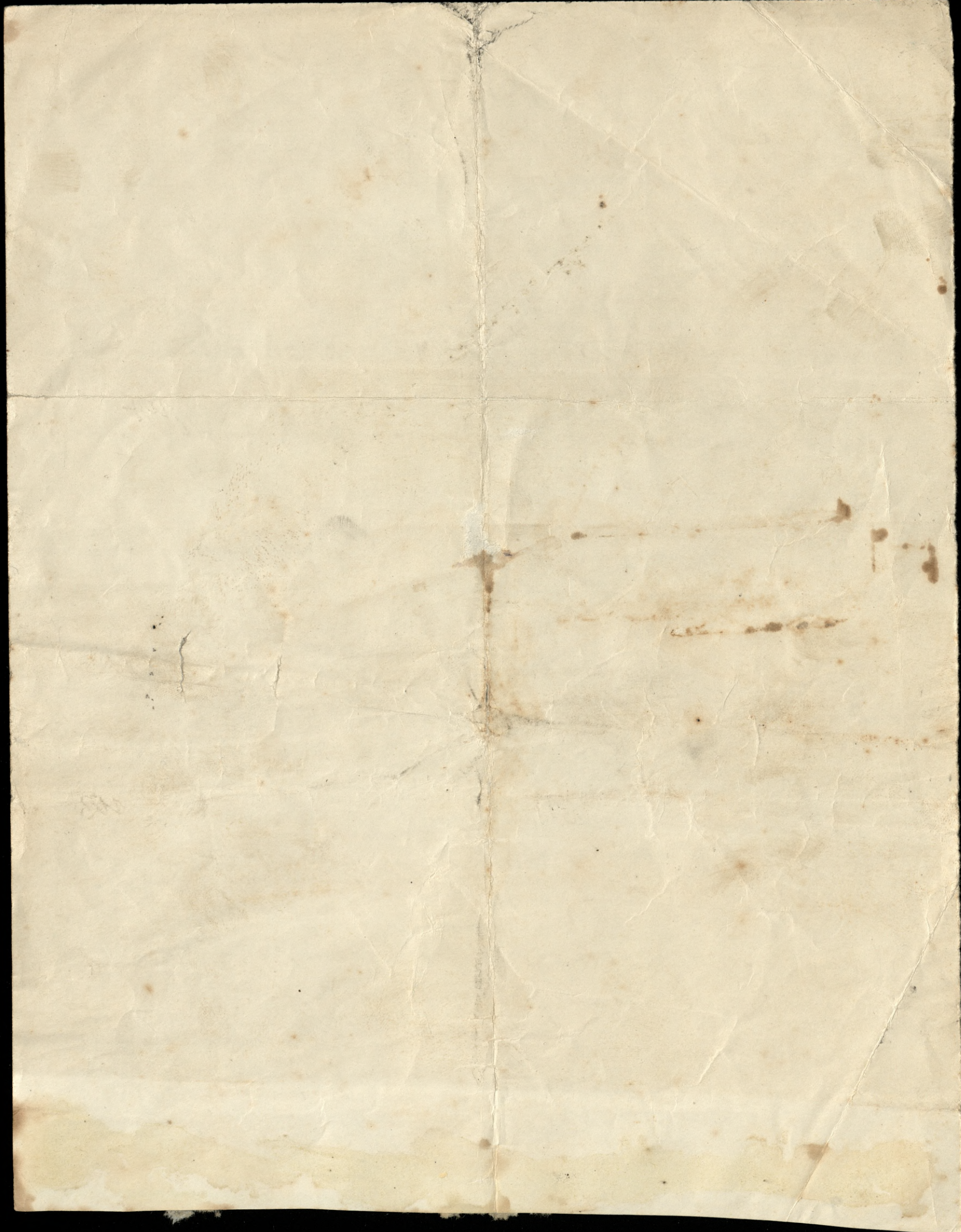
Wprawdzie i Jan Kazimierz odziedziczył w paktach kon-
wentach postulat floty, ^{zwykle} ~~zwykle~~ na elekcyach, ale bieg
dziejów Rzeczypospolitej na jego rządów i długo po nim
nie stwarzał gruntu, na którymby się mogło kre-
wić po dawnemu hasło dominium maris i pobudzić
do czynów. ~~Obawa~~ ^{zwykle} ~~obawą~~ ^{inkursji} ~~obawą~~ ^{od strony Bałtyku} ~~obawą~~
nie zdolała przerwać bierności ogółu, inaczej
niez to bywało za Zygmunta i Władysława. Utrwalało się
wygodne rozumowanie, uspokajające wszelką obawę: niech
wypłyną floty nieprzyjacielskie na Bałtyk, jeżeli je
Dania ~~potrafi~~, " ale nam flot nie mającym, w lądowej
sundującym się potencji skądzić nie mogą. " ¹⁰²⁾

100) Tamże s. 301

101) Tamże s. 471

102) Zebranie racji i refleksyj do skonwinkowania, że
w teraźniejszym stanie nie rozładaniszego jako Stanisława
obraci na Króla (1733 r.)

Sania optat z tytułu zwierzchnictwa rawiera rycie Ossolińskiego, Najwerszą koncepcję dał, jak już wiemy, Karn-Kowski. Laury je wrystkie jeden cel i na podstawie im siewy: obrona państwa. Ten moment polityczny wybija się na czoło, ~~wystrastek~~ ^{niezwyczajny} na dalszym ras' planie utrzymuje się ~~stwierdzenie~~ ^(niezwyczajny) gospodarczy zagadnienia. Pochodzi to oczywiście stąd, że ~~kwestje~~ ^(kwestje) gospodarce stało tylko się przewstraniaczy w ryciu dawnej Rzeczypospolitej, o czem przekonuje ubóstwo literatury w tym zakresie. Państwo nie miało programu polityki morskiej i wogóle nie mogło jej prowadzić, oskad wnało stan faktyczny, wynikający z uprzywilejowania Gdańska. Jeżeli więc ogód uswia- samiać sobie znaczenie gospodarce morza, to z tem ograniczeniem, że handel zamorski jeń w ręku pośrednika i rola Kupca z Polski konicy się w Gdańsku. Dlatego Hatego zagadnienie handlu zamorskiego wraz z całym Kom- plexem spraw z nim zwierzanych odpadało jako zbędne. ^(przy jednoczesnym ~~braku~~ braku silnego mieszanstwa i celowego popierania handlu przez państwo) W tych warunkach nie mogło paść słowo o marynarce handlowej, o organizacji wywozu, o zdobywaniu rynków, wyryskaniu konjunktury i. t. d. Flekoć więc pojawia się woćanie o flotę, to rawszel tylko - wojenną. Ekonomiczny moment kwestji ~~wystrastek~~ ^(występuje) ~~wystrastek~~ ^(w pełni) u Karn-Kowskiego, u innych ogranicza się do cła morskiego albo gubi się w ogólnikach, jak n. p. u Solikowskiego.

rzeczalnie ustatwione przykazy swierio (w lutym 1561) udzielonej po-
rycorce ~~WAWONA~~ w wysokości 100 tysięcy talarów. Nie jest
również wykluczone, że cała rzecz odbyła się o niechęć
króla do znacniejszej inwestycji, jakich mogło wy-
magać przysposobienie portu do potrzeb reglugi. ^{Królowi}

Chociaż projekt Kostki upadł, następuje mimo to
na zarejestrowanie jako odosobnione zjawisko w do-
robku naszej myśli politycznej ubiegłych wieków
w dziedzinie morskiej. ~~Nietrudno przytem zauważyć,~~

że Przypomina (zjawisko znany problem Srebrnej Polski).

Uprzywilejowana przyzacja dawnego Gdańska ~~Wawona~~
^(i znaczny dochód z opłat portowych)
^{on sam} mu monopol handlu morskiego Polski ^{Radca} utwo-
wienie własnego portu, wolnego od ograniczeń. Analo-

giczne stanowisko ~~Wawona~~ Gdańska - ^{Wielkiego} Miasta Karałow
drukac' nowej Polsce podobnego ^{wyżsja} ~~rozwiązania~~ trudności.

Lecz gdy w r. 1561 nie zdiano wyjść poza sferę
ramienia ~~Wawona~~ i ^{Wawona} ~~projektów~~ ^{planów}, teraz - po trardej lekcji histo-
riji - plany uwiecznyb czyn, któremu na imię »Gdańsk»

Alfred A. [unclear] [unclear]

By [unclear] [unclear]

Przypisy.

[Handwritten signature]

por. 42)

1) Archiwum w Gdańsku, Acta internunc. 13, k. 144, *Überfeldt*
do Rady gdańskiej, 31. VIII. 1564. Oramidrze Zygmunta Augusta co do portu w Pucku
wspomina ben. bliższego podania *trid. in. au. Forsten, Baitijskij wopros I, 247.*

~~2) Archiwum Gdańskie w Gdańsku, rkp. Acta internunc. 13, k. 144
Überfeldt do Rady gdańskiej, 31. VIII. 1564. Następnie zapewnia iż redle
w rkp. medycy w Gdańsku, Forsten (Baitijskij)~~

2) Bienemann, Briefe u. Urkunden, IV nr. 759; *Wojas 247*
Archiwum w Gdańsku rkp 300, 53, 1153.

3) Rkps Ossolineum we Lwowie 69, k. 113 (wydatki in nuntios).

4) Archiwum j.w. rkp 300, 53, 1154, list Kostki z Pucka z 10. VI. 1564.
Rkps Ossolineum j.w. k. 113

5) Rkps Ossolineum 69, k. 113 verso.

6) Tamże k. 113 v i 114. O wyznaczeniu tych osób ponioskujemy
z faktu, że wysłannik ~~stał~~ Kostki, mający ornam. i rewiz-
zorem wole Króla, udaje się do Bratjana, siedziby Dziaćni-
skiego i do Szwiewa, siedziby Szwiewskiego z pissem Królewskim
w sprawie portu puckiego.

7) Tamże, k. 114 verso: Kostka wyprawia posłaniec do Króla
24. X » cum litteris Dominorum Revisorum portus Pucensis.

8) Jak nota 1).

[Vertical marginal notes in Polish:]
Wojas 247
Überfeldt
juz w gdań-
skich rkp
gdzi wozyl
si ogólnie ca
wsta portu
pucki
Forsten
Baitijskij
Oramidrze
Zygmunta
portu Puck
wspomina Forsten
Forsten B w I 247
w rkp. medycy w
Gdańsku
na rękach p. 41.

Kaprowie, ich sprawy 1563

⊕ Blokada

Wąsowicz

- 4 -

~~cyfrowe reatyczne dzieła i dzieła~~

Przypisy.

- 1) Archiwum Państw. w Gdańsku, Acta internunc 13, k. 144, Uberfeldt do Rady gdańskiej 31. VIII. 1561.
- 2) Tamże, rkps 300. 53, 1153 i 1154. Por. też Bienemann, Briefe u. Urkunden, IV nr. 759.
- 3) Rkps Ossolineum we Lwowie sygn. 69, k. 113 (wydatki Kostki »in nuntios«).
- 4) Archiwum j.w. rkps 300. 53, 1154 (list Kostki z Cucka 10. VI) oraz rkps Ossolineum j.w.
- 5) Rkps Ossolineum 69, k. 113 v.
- 6) Tamże, k. 113 v. i k. 114. O wyznaczeniu tytu, nie innych osób wnioskujemy z faktu, że postanowienie Kostki udaje się do rewizorów z oznajmieniem woli króla ~~w sprawie~~ ^{w sprawie} ~~zbadania~~ ^{zbadania} portu puckiego - do Bratjana, sędziego Działyńskiego i Szuriewa, rezydencji Szuriewskiego.
- 7) Tamże, k. 114 v.: Kostka wyprawia posłanica do Króla 24. X » cum litteris dominorum ~~revisorum~~ ^{revisorum} portus Pucensis«.
- 8) Archiwum w Gdańsku jak przypis 1).

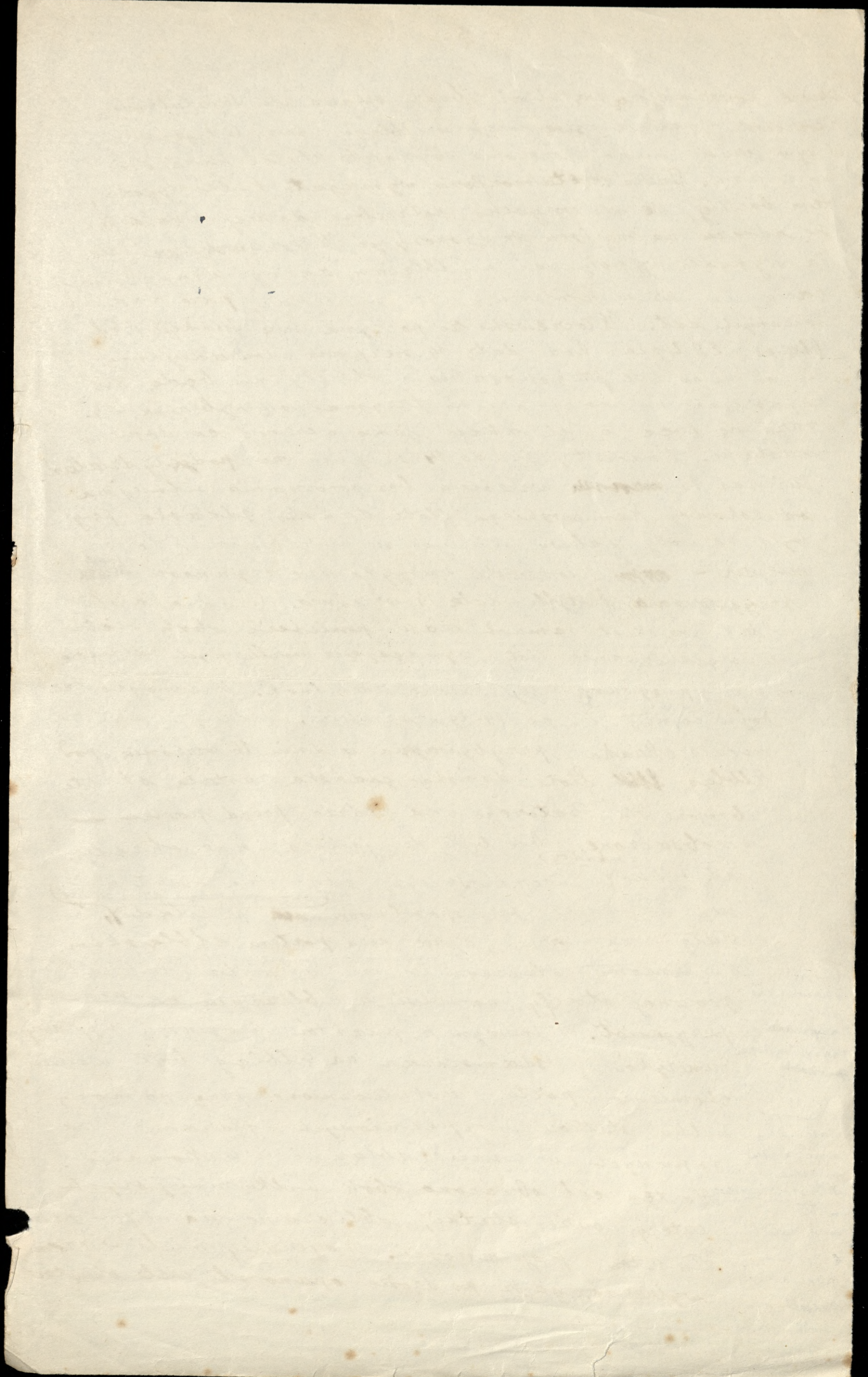
Prawdopodobnie
miał w ręku
cytowany
w nocie i list
Uberfeldta

- 9) Forsten w dziele Battijskiej Wopros (I s. 247) wspomina o planach Zyg. Augusta co do Cucka, ~~nie~~ powołując się ogólnikowo na relacje postoiw gdańskich, bez bliższego określenia źródła i czasu.

~~Handwritten scribbles and lines, possibly a signature or name, with some faint text visible through the paper.~~

~~Handwritten scribbles and lines, possibly a signature or name, with some faint text visible through the paper.~~

Danzay (fotografie)

O jakiejś ^{nas} jej akcji od 11 września do końca miesiąca nie może być mowy, gdyż wówczas flota nieprzyjacielska, kilkakrotnie od niej licniejsza, stała się wręczwładną panią Zalewu ~~Świętokrzyskiego~~ od Królewca po Elbląg. I na cele ~~prześwietlenia~~ nieprzyjacielowi: przyprowadzić o skłody Elbląg, w szczególności jego port; zagarnąć brojne i dla Batoroego okręty oraz wszystkie inne ~~używane do~~ utrzymujące przez Elbląg, stosunki handlowe z Polską. [Na wieść o zbliżaniu się wrogiej floty Elblażanie uprzątnęli swoje i obce statki ze strefy niebezpiecznej, wprowadzili je na most na Elblażce, ~~zostawiając~~ jatkami jednego większych ~~rozmiarów~~ ^{który} ~~z powodu płytkości wody nie mogli opuścić~~ ^{oddali na pomoc ogień} miejsca postoju. Z tego kłopotu wyszli Elblażanie w radykalny sposób, paląc okręty, byle nie dostał się nieprzyjaciółom. Statki te przetrwały bez szkód okres najazdu i walk. [Z nieznanym przyzrygiem pozostały w sferze zagrozonej, na redzie, flotylla, przygotowywana dla Batoroego. Jednym z punktów programu Dzierżykowskiego i Elblażan ^{było} unieruchomienie portu elbląskiego, uskutecznione przy pomocy kilku statków, wypędzonych górami i po przedsięwzięciu ratopionych u ujścia Elblążki i w Nogacie. Na ten cel ^{obrócono} ~~wzięto~~ obok kilku mniejszych okręty, wielkie okręty, ~~o~~ obliczane na 170-200 tonów pojemności. Najbardziej mieli ~~wielki~~ w cenie wybierać, gdy szło o ratopienie. Zabrakło bowiem wiele okrętów z Kadunkiem po drodze w Zalewie, głównie niderlandzkich. ~~Na dokonał~~

głównie

Też nie wy-
kresla

1577
1577

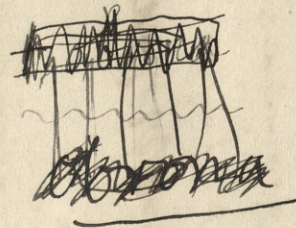
Gdańsk { od lipca 1577,
1573

zniszczonej przez Danję. Lecz takie stanowisko nie wy-
 trzymuje krytyki. Przeciż do chwili podjęcia prac
 Kości galeonu zdarżyło się ledwie jedno poważne
 starcie flotyli kaperskiej Zygmunta Augusta z Dun-
 crykami ^(na wodach newalskich) - ~~które~~ w lipcu 1569r. Straty polskie wa-
 hają się w różnych źródłach w granicach od 9-14
 statków. Najlepiej bezwzględnie poinformowani Gdań-
 szczanie wiedzą ^(o 9 okrętach) ~~o 9 okrętach~~ ^{o 9 okrętach} ~~o 9 okrętach~~ ^(samych kapitanów)
~~o 9 okrętach~~ ^{o 9 okrętach} ~~o 9 okrętach~~ ^(samych kapitanów)
~~o 9 okrętach~~ ^{o 9 okrętach} ~~o 9 okrętach~~ ^(samych kapitanów)
 zagarnięte przez ^{te liczby} ~~które~~ ^{na rękach} ~~które~~ ^{obce kupieckie} ~~które~~ ^{na rabrzoną przez Polskę} ~~które~~ ^{niezarygły się statki wojenne}
 rękę, teraz oswobodzone przez Danicyków. W niewoli
 duńskiej znalazło się 5 kapitanów, a więc ilość ^{najbliższa} ~~o 9 okrętach~~
~~o 9 okrętach~~ ^{o 9 okrętach} ~~o 9 okrętach ^(samych kapitanów)
~~o 9 okrętach~~ ^{o 9 okrętach} ~~o 9 okrętach~~ ^(samych kapitanów)
 Dodajmy jeszcze, że tuż przed atakiem duń-
 skim w r. 1569 uwija się po morzu kilkanaście
 naw kaperskich, w najbliższej kampanji po
 ataku znów tyler! Nie podobna przeto sączyć
 budowy galeonu z pretekstem zniszczeniem floty,
 dotąd działającej pod polską banderą. Przeszanek
 decyzji należy raczej szukać w przebiegającym
^(z r. 1568)
 (z różnych posunięć politycznych i słów Zygmunta
 Augusta Farzeniu do podtrzymania, a nawet spo-
 tęgowania aktywności na Bałtyku. ~~o 9 okrętach~~
 Olastycznym wykładnikiem rywszego zwrotu Króla ku
 morzu jest kreowanie Komisji Morskiej w marcu
 1568 r., wnet potem akcja przeciw Gdańskowi i Rydze
 pod hasłem » bezpośredniego, czystego władztwa «~~

Łańkowski o. c. str. 70.

Cyfre 14-ka zdobytych i 3 ratopionych podaje Laffarten, sekretarz
 Kantoru Hanry w Antwerpii. Cor. ^(Hansisches Archive) ~~Handwritten~~ Inventar, Holner
 Inventar I nr. 3424. O » kilkunastu « mówi * propozycja sej-
 mowa (z r. 1570). Cor. Scriptores Rerum Pol. I s. 113
 Archiwum w Kopenhadze

Kaprowie 1567 (akcija)

10 0 00 00 00 00

~~Handwritten scribbles in blue and black ink, possibly representing a signature or a stamp, located on the left side of the page.~~

normy w typie w tym czasie: Stoczek Elbląski. U rezultacie
 warty i z chęcią wzięci, tak
 w tym czasie i na zachodzie E.
 tak że Babka wyprosto i s.
 w tym czasie i z tej przyczyny powszechną budowa
 w Elblągu ciekawości, tak, że Kardy ją chciał wi-
 Snać «4)» Od czasu odkrycia rękopiśmiennego »Regestru

przyjmu i wydania pieniędzy na potrzeby galjony»
 zainteresowała się nana nauka tym całkowicie
 chronologicznie najwcześniejszym faktem wstąpienia
 budowy okrętu przez Polskę. W r. 1907 poświęcił mu
 pismo Prof. Bujak i wrócić do tej
 materji, po nim podjął pracę Prof. Kleckowski,
 który opublikował »Regestr« w r. 1915 i omówił
 wielostronnie, budowy osiwietał materialnie
 Dyr. Czołowski. 5) Podstawą tych prac był wspomniany
 już »Regestr« czyli wykaz wydatków na materiały
 i robociznę, najwarszawiejsze, a zarazem jedyne,
 dotąd znane źródło wiadomości o galjonie, do-
 dajmy zaraz - źródło niewystarczające dla sformuło-
 wania odpowiedzi na kilka ważkich pytań,
 nawet takich, jak kwestja kosztów budowy. W dalszym
 ciągu artykuł czynimy próbę wyjścia poza krąg
 informacji »Regestru«, nie przekroczonej od daty
 publikacji tego cennego skądinąd rękopisu, Ważne
 kilka wyjaśnień i nowych faktów.

ostawio
 wanie
 przez
 o nim
 Czołowski

2. Mistrzowie Wiosi, Koszta i data ukończenia budowy.

2) »Regestru« wiadomo, że kierownictwo techniczne prac
 Koło okrętu spoczywało w rękach swoich Wiochoń,
 twórców modelu i budowniczych. Autor »Regestru«,
 Jan Bąkowski, przekazał nam tylko ich imiona.
 Pełne nazwiska brzmiały: Dominik Zawiareło i Jakób
 Si Salvatore. 6) Bąkowski tytułuje ich mistrzami,
 podobnie i Zygmunt August, rachunki skarbu - »ar-
 chitectores« i »fabri signarii«.

4) Rejestr budowy galjony. Zabytek z r. 1572. Wydał i opracował
 Dr. Adam Kleckowski. W Krakowie, 1915. S. 66. W dalszym ciągu
 cytuję jako »Regestr«.

5) Fr. Bujak, O budowie okrętu wojennego w Polsce 1570-1572
 (Sprawozdania Akad. Umiej. t. XII, nr. 7 s. 8); tenże w Kwartal-
 niku Glistor. 1918, s. 499 (recenzja). Czołowski o ga-
 leonie w Siedle Marynarka w Polsce, s. 75-6, 78, 81.

6) Archiwum Skarbowe w Warszawie, rkps. L. IV, 15, k. 460 i 470
 (Rozrachunek Jana Kostki ze skarbem od r. 1569). Nazwisko
 Dominika zapisano »Zawiareło«.

O reylure i handlu

ogólne

(ohandlu francuskim u wotorem
ohandlu gładhom,
handreatyckim
u woslandrim)

naniu z resztą cięśli, a tem bardziej wyczerpanych robotników, gdyż pobierali pensję i ramie-
 siące zimowe (grudzień 1570, styczeń, luty i gru-
 dzień 1571), kiedy nawieszano prace, inni
 zaś przyskiwali wynagrodzenie ściśle za
 czas rajęcia. Dwaj jeszcze z pracowników przy
 galionie byli równani z Włochami pod tym
 względem: srafarz pieniędzy, »superintendens«
 budowy z ramienia Kostki i jego »stęga«¹⁴⁾
 Jan Bąkowski oraz »przystaw« nad ro-
 botnikami, Mikołaj Eichsteth. Z wy-
 godzeniem mistrzów Dominika i Jakóba
 wiąże się kwestja kosztów budowy ga-
 leonu. Bujak i Crołowski^(a za nimi autor tych słów) podają je na
 sumę 7210 zł 24 gr 2 sol.¹⁵⁾ W rzeczywistości jest to
 kwota, pobrana przez Bąkowskiego na wy-
 datki. Zwiły z niej na cele budowy 7037 zł¹⁶⁾
~~na utrzymanie i wydatki starosty. [nieczytelne]~~
~~na [nieczytelne] [nieczytelne] [nieczytelne]~~
 Aby je otrzymać, należy dodać pensje mistrzów
 Dominika i Jakóba, które, jak wiemy, po-
 zostady pora »Regestrem«. Za czas od czerwca
 do końca listopada 1570 r. pobrali obaj
 172 $\frac{1}{2}$ tal. czyli 284 grywien pruskich, 12 gr
 9 solidów, następnie za okres do końca 1571 roku
 363 grywony 13 gr 9 sol.¹⁷⁾ Innymi słowy kosztą były

14) Cor. przypis 28.

15) Bujak, o budowie okrętu, s. 10; Crołowski, Marynarka, s. 78;

16) Rejestr, s. 67 i 114.

17) Archiwum Skarbowe j.w. rkps LIV, 15, k. 460 i 470

~~Handwritten scribbles and lines~~

Reakcja różnych państw
na akcję Karpów 1568

- a) pod adresem
Estajiska
- b) pod adresem
Solski

(= także teorka
Kaprowie 1568 roku)

wyższe od wykaranych w »Regestrze« Bąkowskiego.

Piszący o galeonie zgodnie kładą termin ukończenia budowy na 15 marca 1572 r.¹⁸⁾ Jacie tej łatwo odmówić ścisłości i cofnąć o kilka miesięcy wstecz. Według »Regestru« liczb pracowników najmniejszą się wyrażenie z biegiem parsiernika 1571 r. Gdy w pierwszym tygodniu bierze rapia-
tę 18 cieśli i robotników, w drugim 16, w trzecim 15, w czwartym tydzień 9, wreszcie 4 listopada odbywa się ostatnia wypłata cieśli, ale już ^(jedyne) na 3 dni robocze. Tagielnicy występują po raz ostatni 30. X, szyper 21. X, tłumacz 28. X, mistrz Dominik 11. XI. W drugiej połowie listopada widzimy tylko mistrza Jakóba i strażnika przy galeonie, Matysa, obok nich Bąkowskiego i Eichstetha, którzy przecież nie wchodzi w rachubę przy pracy jako pełniący wyłącznie funkcje administracyjne i kontrolne. Budowa zatem dobiegła kresu

w czasie końcowych dni parsiernika i pierwszych listopada 1571 r., kiedy odeszli tagielnicy i ostatni cieśle. Dla uzupełnień i poprawek, jeżeli ich jeszcze wymagał statek, wystarczył obaj Włosi, po 11. XI sam Jakób. Lecz może odejście wszystkich pracujących jest tylko zwyrodną przerwą, dotąd stosowaną w Rymie przy budowie galeonu?

18) Bujak, Obudowie s. 9; Kleckowski w Rejestrze s. 93, Lroćowski o. p. s. 78.

po odliczeniu
według
»Regestru«
rymowskich
przerw w pracy
wypełniona
około 14
miesięcy ro-
boczych i

~~Wojna 1569~~

Lypna Aug

a sprawy religijne

(bez Trydentu)

stosunek katolików

~~1573-1574~~
~~1573-1574~~
~~1573-1574~~

Obrona 1567

~~1567
to camp
to the
to the
to the~~

Do Gdańska, gdzie byłoby
dzisiaj miż w Elblągu
wykonczy go pod każdym
względem.

~~Do Gdańska, tam wykonczy pod każdym~~
~~względem.~~
Do Gdańska

6

w łonie Komisji Morskiej skierował okręt. Cozynio-
no już nawet wstępne kroki; w maju i czerwcu
1571 r. zakupiono kilka kłod mięsa i słozi

dla ratogi galeonu na czas rejlugi z Elbląga
do Gdańska i przyjęto szypca, który miał
go prowadzić.¹⁵ Te przygotowania wskazyją na
bliski termin ^{ramienną} wyprawę. Nie doszła ona jednak
do skutku z różnych przyczyn. Latem 1571 r.

flota duńska pojawia się dwukrotnie na wodach
redy gdańskiej i Małego Morza w poszuki-
waniu kaprów polskich, uprowadza kilka
statków z przystani puckiej i blokuje port
gdański.¹⁶ Wzgląd na niebezpieczeństwo mógł
śladnie wpłynąć na zmianę planu uru-
chomienia galeonu. Zresztą napięte stosunki
między Zygmuntem Augustem a Gdańskiem
i po Komisji Karnkowskiego nie zachęcały,
ale raczej odradzały porzucanie elbląskiej
przystani. Ostatecznie wszystkie prace, jakie
jeszcze ^{porostawały} do zupełnego wykonania ^{określe} okrętu po
spuszczeniu, wykonano w Elblągu w ciągu
drugiej połowy 1571 r., ale nie podjęto ekwipunku.
Galeon przerimował tutaj w spokoju, fre-
gato ras' po próbnej rejludze do Helu skiero-
wano do Ducha jako miejsca postoju. Zdawałoby
się, że Komisja Morska, ~~zawieszając~~ rozporzą-
dzając statkiem, ~~zawieszając~~

¹⁵ Rejestr s. 34, 44, 64.

¹⁶ Brożowski, Marynarka, s. 72-73

Napary floty Suiiskiej
na Karpio 1571

~~Handwritten scribbles and illegible text, possibly crossed out or heavily obscured.~~

w tym czasie skarbu królewskiego przeraził wemi-
 świeci pustkami. Doskwierają długi, nawoła-
 nia o porządek i rokowania z Gdańskiem o pa-
 lowe i wypłatę przegranych, w r. 1570 stu ty-
 sięcy zł. 26) Wreńcie i położenie wewnętrzne
 w pierwszej połowie 1572 r. nie sprzyja wogóle sprawie
 obrony morskiej. Król, schorowany, coraz słabiej
 bierze ster władzy. Widmo berkrólewia sbrzeindziej
 tworząca myśl. W tych warunkach przysposobienie
 galeonu do walki musiało pójść w odwrotną jako
 sprawa nieaktualna, jako kwestja nie u nas.

←
 v. 16
 29
 v. 10

H. Opieka nad galeonem w r. 1572 i w berkrólewskich.

Łoż się driało dalej z galeonem? Ostatnie o nim
 wieści w »Regestrze« Bąkowskiego wywają się w marcu
 1572 r. Bujak, Kleczkowski i Crołowski zgodnie
 stwierdzają, że dalsze jego losy - nieznane. 27) Nasze
 poszukiwania uchylają ~~WVVVVV~~ część kwestji, Kry-
 jące jej przebieg w najbliższych latach porbu-
 sowania. Po dacie marcowej następny z kolei
 ślad po galeonie spotykamy 30 maja 1572 w
 roku. W tym dniu wylicza się Bąkowski w War-
 sawie przed skarbem z pobranych na bu-
 dowę pieniędzy i wydatków, z tych ostatnich
 w zestawieniu sumarycznym według kategorii
 opłacanych materiałów i prac, z powołaniem
 się na znany nam »Regestr«. 28)

26) Simson, Westpreussens und Danzigs Kampf
 gegen die polnischen Unionsbestrebungen
 (Zeitschrift des Westpreuss. Geschichtsvereins, 37, s. 128 nast.)

27) Bujak, Obudowie, s. ; Rejestr, s. 94; Crołowski p.c. s. 81.

28) Archiwum Skarbowe w Warszawie, rkps LIV, 15,
 K. 475-477: Anno 1572 Warssoviae die 30 Mai
 Ratio facta cum Nobili Joanne Bąkowski
 servitore M. D. Joannis Kostka ...
 Na K. 477: Liczba Pana Gdańskiego
 z budowania galonu (!).

Do ilustracji sę doskuctwa
Kaperskiego

(Wstępn)

w naleriytym stanie w ciągu 1572 r. Zarządzał je
i opłacał Jan Kostka. W ten sposób raberpicero-
no skret na Krytyczną epokę berkrólewia.

Przez cały rok 1573 trwa nasz Maciej na
strazy galeonu w Elblągu. Prac specjalnych
juzi nie przedsiębrano, ograniczając się tylko
do ^{wylwania} ~~prawy~~ wody, wykonywanego przez
robotników. 27

Z przybyciem Sęgo oczekwanego elekta do Polski,
Henryka Walerego, otwartę się na chwilę po-
myślne widoki dla przytkowania galeonu.
Okarały statek miałyby zapewnione miejsce
we flocie, przyrzeczonej Polsce przez nowego
władcę. Skonczyło się atoli na obietnicach,
które wnet unicestwiła niespodziewana
ucieczka Henryka, otwierająca drogę ber-
królewie. ~~W tym~~ Nowa powierucha Srejsowa,
wtrącająca państwu aż do przybycia Bato-
rego, zastala galeon na zwykłym miejscu.

W r. 1574 obciąża on skarbu ^(utartę juzi) ~~(porycję roz-)~~
chodową na piące dla strażnika Macieja
i robotników, usuwających wodę. 28

Tracimy go znowu w latach 1575 i 1576,
gdzi na ten okres brak rejestrów naszego
zowych skarbu pruskiego. 29 Nie jednak nie

27 Archiwum, jak wyżej, rkps IX, 4 K. 124 (Regestrum distri-
butorum anni 1573 - rozrachunek Kostki ze skarbem).
Maciej otrzymał 104 grzywien. Za usuwanie wody w ciągu roku
robotnikom - 11 grzywien 16 gr

28 Archiwum, jak wyżej, rkps LVI M Nr. 4, K. 19: Ratio
distributorum anni 1574. In onera Gallonis a custodia et
diffusione aquae f. 92/19.

Prava pasportov' mozhiz

L.A. n. r. 1565

(Prileman)

Wizy, syuzhetnyy
pasport - vizy
dominiem: (Odnogo vykhoda
poslasty mozhiz vykhod
go myzhe ker sebe navedet
bo ma pravo n. uozru)
Teri suno - izly a izylovat,
krany a niego
kot

1) Literatura

2) gane o rekopisach

Stranica 100

Wewington 1566

obrona

~~Handwritten scribbles and illegible text, possibly including a signature or name, with horizontal lines drawn through the text.~~

jeszcze 1577 r., twardziej z chwilą paniechania
kroków wojennych przeciw Gdańskowi i zwrotu
króla na drugą stronę, siłą przeciw Moskwie
utrzymywanie wraka galeonu byłoby bezcelo-
wym i niewyścignym siężarem dla skarbu,
Tak na pewno pieniędzy na wojnę ^{na kadzie} ~~na kadzie~~
Sprzedawci kupcom lub reglarom narzucają
się spontanicznie, siłą prostej logiki gospodarczej.
Lecz to już domysł, który czeka na doku-
mentalne potwierdzenie lub obalenie.
Sytuacja polityczna ^(w dobre ukończeniu budowy) ~~rebudowania~~ galeonu, przed-
wczesny zgon Zygmunta Augusta, długie bezkró-
lewia i wspomniany ^{wyżej} ~~zwrot~~ zwrot Batorskiego
po pokoju z Gdańskiem ku zagadnieniom ^{fatalnym} ~~ładowym~~
o ^{fatalny} ~~ładowym~~ ścianach przegranych, które sprawiły, że pierwszy
okręt, zbudowany przez Polaków, nie przyniósł « przed-
kiego i wyścignego efektu », jakiego wyglądał
jego twórca. ⁵⁰⁾

[Handwritten signature and scribbles]

~~1572~~

Województwo polskie, województwo polskie, województwo polskie

1572

~~1572~~
~~Województwo polskie~~

~~1572~~

~~Województwo polskie~~
~~1572~~

~~1572~~

1572 województwo polskie
debarz - Kossak

albo gdy w r. 1560 i później powołyje kaprow do stwily na morze. Moriność tatwego wycia flot handlowych do walki morskiej, nie wiele jessre różniące się od lądowej, opóźniała podejmowanie budowy specjalnych okrętów wojennych * przez wspomniane państwa. W Anglii rywry ruch na polu budowy zarząca się za Tudorów, zwłaszcza w porzątku panowania Henryka VIII, siabnie za najbliższych następców. Materiał trzeba było nabywać w innych krajach. Wielka Elzbieta, która pokonała nierwycięzoną armadę hispańską, zwraca się po materiałę okrętową do Polski zaraz po objęciu rządów. Nie od rzeczy też będzie wspomnieć, że Henryk VIII sprowadza w r. 1548 mistrzów włoskich do budowy okrętów, podobnie, jak Zygmunt August w dwa dziesiątki lat później.

Mistrzami z Włoch posługuje się i Francja w przysposabianiu floty do wojny z Anglią w l. 1512/13, a do boju o Włochy wynajmuje okręty. Niderlandy i Flandra posiadają w XVI wieku wielkie floty-handlowe. Najbliżsi sąsiedzi Polski, Prussia niemiecka od zachodu i Moskwa od wschodu ^(w czasie budowy naszego galeonu) nie rozporządzają ani jednym statkiem, ~~któryby~~ któryby stanowił własność władcy lub państwa. ~~W tym czasie~~

Zdarzyło się że ~~gdy~~ w Elblągu praca nad naszymi okrętami, w tymże ^{czasie} czasie na sejmie ~~rozstrzygnięto~~ w Spirze Prussia snuje plany morskie, podjęto tam, że ~~imporują~~ ~~leństwo~~ ~~urząd~~ ~~porządku~~ ~~na~~ ~~monach~~ ~~juryd~~ i wolności, uzowi

Obrova 1568

~~Handwritten scribble~~

~~Handwritten scribble~~

~~Handwritten scribble~~

albo gdy w r. 1560 i później powołuje kaprów do służby morskiej. Mniejszą rolę wycią floty handlowych do zadań walki morskiej; nie wiele jeszcze różniacej się od lądowej; opóźniła podejmowanie budowy specjalnych okrętów wojennych przez wspomniane państwa. W Anglii rywry ruch na polu budowy statków parnacza się dopiero za Tudorów, zwłaszcza w początkach rządów Henryka VIII, stacnie za najbliższych jego następców.⁸⁴ Materiał trzeba było nabywać w innych krajach. Elżbieta, która pokonała nierwycięzoną armadę hiszpańską, zaraz po objęciu tronu ⁸⁵wraca się po materiały okrętowy do Polski. Nie odwręty ~~tu~~ będzie tu marnaczyć; że Henryk VIII sprowadza w r. 1548 mistrzów Włochów do budowy statków, podobnie, jak Zygmunt August w dwa dziesiątki lat później. Mistrzami z Italji posługuje się i Francja przy przysposabianiu floty do wojny z Anglią w r. 1512, a do boju o Italję wynajmuje obce okręty. Niderlandy i Flandra posiadają w XVI w. wielkie floty - handlowe. Najbliżsi sąsiedzi Polski, Pręsa niemiecka i Moskwa nie rozporządzają ^{skresie} ~~tu~~ budowy naszego galeonu ani jednym statkiem wojennym, któryby stanowił własność państwa lub władcy. Zdarzyło się pbrzeżem okoliczności, że gdy w Elblągu wręta praca koło statków Zygmunta Augusta, w tym samym czasie na sejmie w Spirze snuje Pręsa plany morskie. Podnoszono tam, że cesarstwo utraciło posiadane jurysdykcje i wotności na morzach, wyrażano obawę, że inne państwa będą z czasem coraz bardziej obciążać miasta morskie. Projektowano więc powołanie admirata i komisarzy, celem zbadania ~~prawy~~ zasięgu dawnej jurysdykcji, powodów upadku i środków jej

84 Cor. Fueter

Tamże s. 62-5 o flocie Francji, Pomijamy floty Hiszpanji, Wenecji i.t.

85 Filip i Maryja do

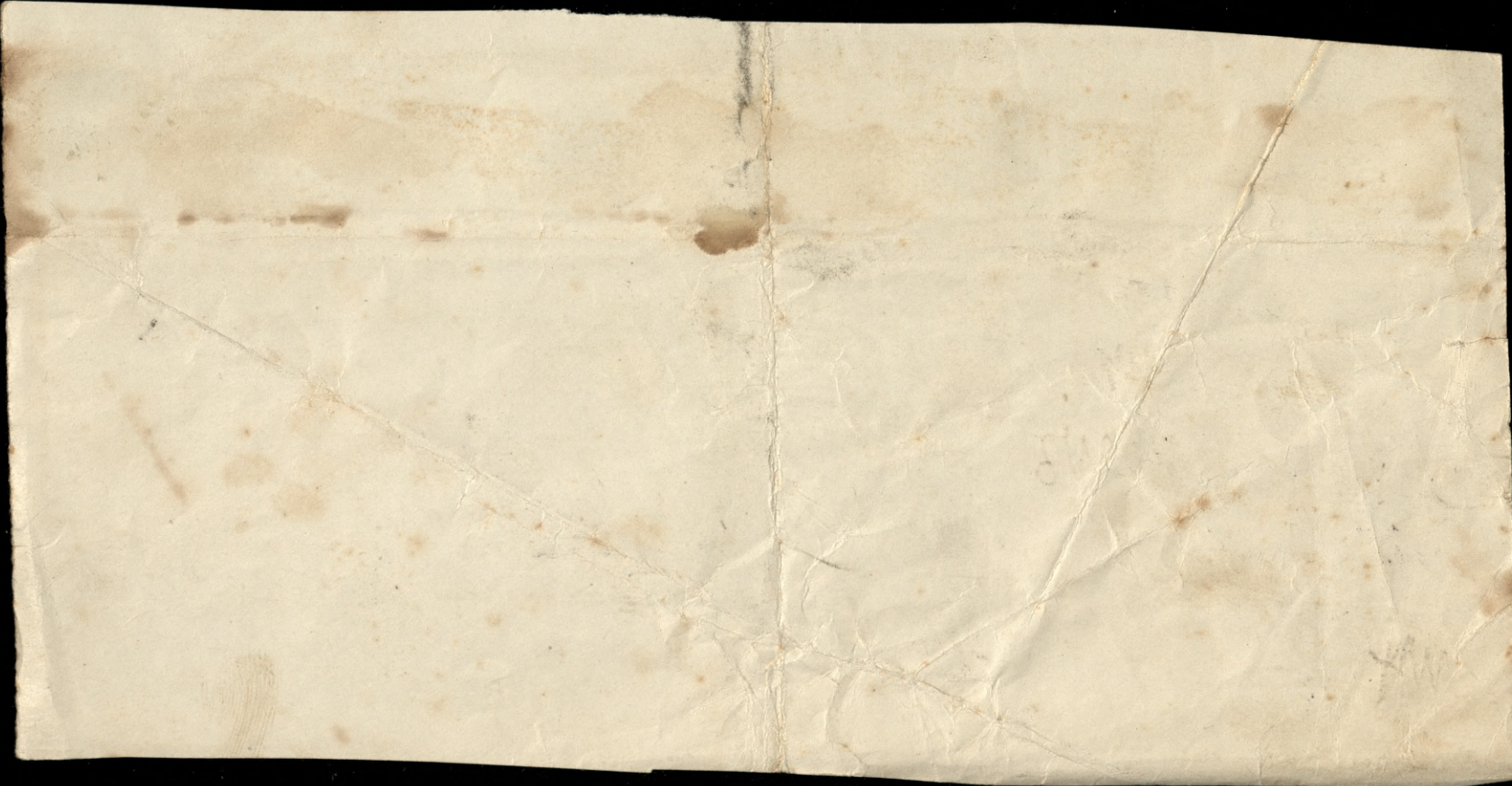
Polska - Szwecja 1568

Inflanty

~~Waprow 2/2 1568
to imie masy krom
Inwentary
Szara wazka 1568
Polska 1568~~

Z panowaniem Władysława IV kończy się ten istny
złoty wiek gószów o morzu, dominium maris przestaje
budzić nadzieje, a jednocześnie znika bandera Golski z Bał-
tyku. Jednakże nie miały to być ostatnie karty
księgi dziejów morskich spraw Rzeczypospolitej.

Pybarski, Handel i polityka handlowa Golski, s. 342

rację cechową strzymał dopiero, o ile wiadomo,
w XVI wieku. Widocznie pracowali już wówczas
w ~~tych~~ ^(trakim) sawodzie ilości, wystarczająca do utwo-
rzenia cechu w miejsce lwinej gromady. Rada
przeto gdańska ~~ujęta~~ ^{ujęta} ja w karby ~~ujęta~~
nadając odpowiednią ordynację ~~ujęta~~
~~ujęta~~ w analogicznych wypadkach. Jak opi-
sała ta ordynacja, mówi nam zachowany
w Bibliotece Kórnickiej

rację cechową strzymał, o ile wiadomo, do-
piero w XVI wieku. Widocznie w tym ~~okresie~~ okresie
tworzą grupę pracowników

7
Spermiogram
M. J. J. J.
28/III 1939